

UNIVERZITA KARLOVA

Pedagogická fakulta

Katedra andragogiky a managementu vzdělávání

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Mikrocertifikáty ve školském managementu

Micro-credentials in school management

Jaroslav Švec

Vedoucí práce: Mgr. Zuzana Svobodová, Ph.D.

Studijní program: Školský management

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): 1. prosince 2024

Prohlášení

Odevzdáním této bakalářské práce na téma Mikrocertifikáty ve školském managementu potvrzuji, že jsem ji vypracoval pod vedením vedoucí práce Mgr. Zuzany Svobodové, Ph.D., samostatně za použití v práci uvedených pramenů a literatury. Dále potvrzuji, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 1. 12. 2024

Jaroslav Švec

Poděkování

Děkuji vedoucí mé bakalářské práce paní Mgr. Zuzaně Svobodové, Ph.D., za nedocenitelnou vstřícnost a pomoc při hledání vhodného způsobu zpracování tématu mikrocertifikátů ve školském managementu. Zejména pak děkuji Barboře Váňové za citlivou motivaci, bez které by tato práce nikdy nevznikla, a podporu, kterou mi neochvějně poskytuje.

V Praze dne 1. 12. 2024

Jaroslav Švec

Mikrocertifikáty ve školském managementu

ABSTRAKT

Tato bakalářská práce se zabývá konceptem mikrocertifikátů a jejich uplatněním v oblasti školského managementu v České republice. Mikrocertifikáty představují vysoce kvalitní formu osvědčení o dosažených výsledcích učení, která umožňuje přesné a efektivní dokládání specifických kompetencí získaných v rámci menších vzdělávacích jednotek. Práce se zaměřuje na teoretické vymezení mikrocertifikátů, popisuje aktuální stav jejich implementace v ČR na základě evropských iniciativ a hodnotí jejich přínosy i omezení v kontextu školského managementu. Součástí jsou návrhy doporučení pro Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, která mohou přispět k efektivnímu zavedení mikrocertifikátů do vzdělávací praxe. Výsledky této práce usilují o podporu odborné diskuse o mikrocertifikátech a jejich širší aplikaci v českém vzdělávacím systému.

Klíčová slova: mikrocertifikát, osvědčení, školský management, výsledky učení, vzdělávací systém, další vzdělávání pedagogických pracovníků, DVPP

Micro-credentials in school management

ABSTRACT

This bachelor's thesis explores the concept of micro-credentials and their application in the field of educational management in the Czech Republic. Micro-credentials represent a high-quality form of certification for achieved learning outcomes, enabling precise and efficient documentation of specific competencies acquired within smaller educational units. The thesis focuses on the theoretical definition of micro-credentials, describes the current state of their implementation in the Czech Republic based on European initiatives, and evaluates their benefits and limitations in the context of educational management. It includes recommendations for the Ministry of Education, Youth, and Sports that may contribute to the effective integration of micro-credentials into educational practice. The findings of this thesis aim to support professional discussion on micro-credentials and their broader application in the Czech educational system.

Key words: micro-credential, certification, educational management, learning outcomes, educational system, continuing professional development for teachers, CPD

OBSAH

ÚVOD.....	7
1 TEORETICKÝ RÁMEC.....	8
1.1 Školský management	8
1.1.1 Management – pojetí a funkce	8
1.1.2 Školský management a management vzdělávání	9
1.2 Mikrocertifikáty.....	11
1.2.1 Základní pojmové vymezení	12
1.2.2 Evropský přístup k mikrocertifikátům – Doporučení Rady	17
1.2.3 Konstituční prvky mikrocertifikátů.....	19
1.3 Právní povaha mikrocertifikátu.....	23
2 STAV IMPLEMENTACE MIKROCERTIFIKÁTŮ V ČR.....	25
2.1 Projekt NPO pro oblast vysokých škol (2022-2024)	25
2.1.1 Specifický cíl C1 – mikrocertifikáty	27
2.1.2 Dosažené výstupy Projektu.....	29
2.2 Další (chystané) iniciativy.....	33
3 POTENCIÁL VYUŽITÍ MIKROCERTIFIKÁTŮ VE ŠKOLSKÉM MANAGEMENTU	35
3.1 Potřeba dalšího vzdělávání (pedagogických pracovníků)	36
3.2 Význam a přínosy mikrocertifikátů ve školském managementu	39
3.2.1 Vysoká informační hodnota mikrocertifikátů	39
3.2.2 Snadná přenositelnost díky elektronizaci	40
3.2.3 Zacílení na specifické kompetence	40
3.2.4 Uznatelnost částečného vysokoškolského vzdělání.....	41
3.3 Výzvy a omezení mikrocertifikátů ve školském managementu	41
3.3.1 Neukotvení mikrocertifikátů v právních předpisech	42
3.3.2 Neznalost, případně nerespektování vytvořeného rámce.....	42
3.3.3 Nedostatečná informovanost mezi relevantními subjekty	42
3.3.4 Použití ECTS pro menší jednotky učení.....	43
4 DOPORUČENÍ PRO MANAGEMENT VZDĚLÁVÁNÍ ČR	44
ZÁVĚR	48
SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK	51
SEZNAM POUŽITÝCH INFORMAČNÍCH ZDROJŮ	52

ÚVOD

Vzdělávání je základním pilířem rozvoje společnosti a jedním z klíčových nástrojů, jak reagovat na dynamické změny v oblasti technologií, trhu práce a potřeb jednotlivců. V posledních letech se stále více dostává do popředí otázka, jak zajistit flexibilitu, efektivitu a prostupnost vzdělávacího systému, které umožní získávání v daném čase relevantních kompetencí. Inovativním nástrojem, který v tom může významně pomoci, jsou mikrocertifikáty.

Tato bakalářská práce se zaměřuje na mikrocertifikáty ve školském managementu v České republice. Školský management, reprezentovaný především řediteli škol, čelí rostoucím požadavkům na efektivní řízení, adaptaci na legislativní změny či technologický pokrok. Podmínky pro jejich práci pak svou koncepční, legislativní a další činností na úrovni managementu vzdělávání vytváří a zajišťuje příslušný ústřední orgán státní správy.

Cílem této práce je postupně objasnit teoretické základy mikrocertifikátů, popsat současný stav jejich implementace v ČR vycházející z iniciativy Evropské unie a identifikovat jejich potenciál ve školském managementu. Dále budou objasněny přínosy a výzvy spojené s konceptem mikrocertifikátů a budou navržena konkrétní doporučení pro Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, jejichž realizace umožní efektivní aplikaci mikrocertifikátů ve školském managementu.

Mikrocertifikáty nejsou pouze akademickou inovací, ale také nástrojem, který může zásadně ovlivnit zavedené způsoby dokládání výsledků dalšího vzdělávání. Aspirací této práce přispět k odborné diskusi při zavádění mikrocertifikátů do praxe.

1 TEORETICKÝ RÁMEC

Tato kapitola poskytuje teoretický základ nezbytný pro pochopení významu mikrocertifikátů v oblasti školského managementu. Nejprve se zaměřuje na management, jeho pojetí a vymezení základních manažerských funkcí. Následně propojuje obecné poznatky o managementu se specifickým prostředím školství a konkretizuje tak pole, ve kterém bude o mikrocertifikátech pojednáváno.

Dále kapitola popisuje koncept mikrocertifikátů v současném stavu poznání. Předkládá klíčové definice a charakteristiky a shrnuje současný stav vývoje na úrovni Evropské unie. Představeny jsou také konstituční prvky mikrocertifikátů, ze kterých vycházely první kroky jejich implementace v České republice.

Závěrečná část kapitoly se věnuje vybraným prvkům relevantního právního rámce, vymezuje klíčové právní předpisy a předkládá stručný rozbor stran právní povahy mikrocertifikátu.

1.1 Školský management

Tato kapitola představí základní prizmata pojetí managementu a vymezí, která z nich budou pro další úvahy o roli mikrocertifikátů ve školském managementu v této práci brána v potaz. Pohled na obecný rámec managementu bude následně zaostřen na školský management a možné způsoby jeho chápání.

1.1.1 Management – pojetí a funkce

Nejobecněji lze management charakterizovat jako souhrn všech činností, které je třeba udělat, aby byl zabezpečen chod organizace (Veber, 2009, s. 19), nebo také jako „*koordinaci a směřování činností sebe a druhých k určitému konkrétnímu cíli*“¹ (Witzel 2022, s. 1).

Odborná literatura pak souladně hovoří o managementu ve třech pojetích, respektive v trojím významu. Managementu jako 1) *specifické aktivitě*, jako 2) *skupině řídicích pracovníků* a jako 3) *vědní disciplíně* (Veber, 2009, 20).

¹ „*Management is the co-ordination and the direction of the activities of oneself and others towards some particular end.*“

První pojetí – 1) *specifická aktivita*, někdy také přímo jako *proces řízení* (např. Blažek 2014, s. 12), je tradičně v první řadě vymezováno prostřednictvím *manažerských funkcí*. Veber (2009, s. 21) jich uvádí sedm – *plánování, implementaci, kontrolu, organizování* (jinak také jako *řízení lidí*), *komunikování, práci s informacemi* a zvláštní postavení přiznává *rozhodování*, které představuje součást každé řídicí funkce. Trunda (2012, s. 18-19) se kloní k dělení manažerských funkcí na *sekvenční* (za ty označuje *plánování, organizování, personální činnosti, vedení lidí a kontrolování*), které vytvářejí na sebe navazující časové úseky, a *paralelní* (těmi rozumí *analýzu, rozhodování a implementaci*), které probíhají průběžně s těmi sekvenčními. Přičemž dodává, že paralelní funkce jsou někdy považovány toliko za fáze jediné funkce – *rozhodování*.

Ať je zvoleno kterékoliv dělení, jedná se o činnosti, které mají ve vzájemném souladu vést k dosažení vytyčeného cíle nebo cílů. Tedy smyslu managementu – dosahování vytyčených cílů – na což klade dle Vebera (2009, s. 21) důraz druhá skupina definic managementu coby specifické aktivity – tj. „*umění dosáhnout toho, aby lidé udělali, co je třeba*“.

Druhé uváděné pojetí – 2) *skupina řídicích pracovníků* pojem management personifikuje s výkonnými řídicími pracovníky dané organizace (Veber, 2009, s. 22), jinak řečeno pracovníky, kteří management provádějí (Blažek, 2014, s. 14). V tomto významu se pro řídicí pracovníky užívá více způsobů označení, pro potřeby této práce bude nadále užíváno pojmu *vedoucí pracovník*, pokud nebude dle kontextu nutné využít pojem přílehlavější.

Pojetím managementu coby 3) *vědní disciplíny* se tato práce podrobněji zabývat nebude, její rozsah to neumožňuje. Na tomto místě je však možné doplnit, že z povahy věci je při aplikaci obecných doporučení managementu v tomto pojetí dominantním faktorem k zohlednění v rámci této práce faktor teritoriální. Práce se věnuje implementaci konceptu mikrocertifikátů v prostředí (hospodářském, sociálním, kulturním, právním aj.) českého vzdělávacího systému. Jak bude nicméně v následujících kapitolách popsáno, jeho zdroj, význam i potenciál přesahuje hranice České republiky. Management tedy nesmí při jejich implementaci zapomenout přihlížet i k zahraničnímu, zejména evropskému, kontextu.

1.1.2 Školský management a management vzdělávání

Pro školský management, coby specifický obor managementu, platí uvedená obecná charakteristika samozřejmě také. Z pohledu managementu jako vědní disciplíny aplikuje školský management poznatky obecného managementu ve specifických podmínkách školství (Trunda, 2012, s. 9). Potřeby této práce si ale žádají zasazení školského managementu do pevnějších základů.

Pedagogický slovník (Průcha et al., 2013, s. 245) uvádí k pojmu školský management několika úrovněnou definici.

V obecné rovině školský management vymezuje jako „... celkový systém řízení školství v zemi, od centrálního makrořízení (na úrovni ministerstva školství aj.), přes střední články (krajské) až po řízení na lokální úrovni (jednotlivé školy, rady škol aj.). V tomto širším smyslu zahrnuje školský management všechny činnosti a instituce, které vytvářejí nebo realizují vzdělávací politiku. Jde o plánování, organizování, financování, monitorování, evaluace různých oblastí fungování školství.“

V užším smyslu slova pak uvádí, že „termín znamená řízení školy, management školy (angl. school leadership)“ a dále, že „[o]značuje subjekty (ředitel školy, zástupce ředitele, ekonom školy aj.), které řídí provoz konkrétní školy nebo vzdělávacího zařízení, a to především v oblasti plánování vzdělávacího programu a procesu, kurikula školy, materiálních, finančních a lidských zdrojů, vztahů školy s rodiči a sociálními partnery aj.“.

Třetí Pedagogickým slovníkem definovaná rovina, tj. „obor studia ... na některých pedagogických fakultách v ČR...“, bude ponechána stranou.

Je patrné, že v obecném i užším smyslu slova pojímá Pedagogický slovník pojem školský management jako specifickou aktivitu – řízení. V užším slova smyslu pak ale také explicitně vyzdvihuje personifikované pojetí – uvádí konkrétní řídící (vedoucí) pracovníky školy, přičemž z autorovi této práce ne zcela zřejmého důvodu vyzdvihuje dominantně toliko jednu z manažerských funkcí, plánování.

Je však možné setkat se i s jiným vymezením. Jak uvádí Trunda (2012, s. 9), „[n]apříklad na Filosofické fakultě Masarykovy univerzity v Brně, kde existuje řadu let významné pracoviště školského managementu pod vedením doc. PhDr. Milana Pola, CSc, jsou používány dva termíny – školní management a školský management. Pojem školní management je zde definován jako speciální disciplína, která se zabývá řízením procesů ve škole (teorii řízení školy, resp. školského zařízení). Školský management je pak chápán jako disciplína, která se zabývá školstvím obecně, teorií řízení školství.“

Bez zajímavosti není ani další Trundův (2012, s. 9) postřeh, když upozorňuje, že „na ... PedF UK je možno za jisté pojmové oddělení považovat termíny školský management a management vzdělávání, které odlišují bakalářské a [navazující] magisterské studium oboru. Zatímco program bakalářského studia se nazývá specializace v pedagogice Školský management a zabývá se převážně problematikou managementu jednotlivých škol a školských

zařízení, program magisterského studia se nazývá *Management vzdělávání a věnuje se zejména řízení školství na vyšší úrovni, než je řízení jedné konkrétní školy, nebo školského zařízení*“.²

Zejména druhé z uvedených alternativních vymezení, spočívající v jasné pojmové distinkci různých úrovní řízení školství, se autorovi této práce jeví jako užitečné. V první řadě z důvodu zjevné rozdílnosti v potřebách a nárocích na řízení jednotlivé školy a řízení celého vzdělávacího systému. Subsidiárně pak také proto, že zvolené pojmy školský management a management vzdělávání značně snižují potenciální nedorozumění způsobené podobností spojení *školský*, respektive *školní management*, které mohou působit zaměnitelně.

Jakkoliv pak tato práce vzniká v rámci studijního programu Školský management, tedy by měla v duchu předchozího odstavce na zkoumanou problematiku pohlížet zejména prizmatem managementu (v pojetí řízení i vedoucích pracovníků) jednotlivých škol a školských zařízení, respektive vzdělávacích institucí obecně, považuje autor této práce za vhodné zahrnout do úvah explicitně i vyšší úroveň řízení vzdělávacího systému a konceptu mikrocertifikátů se věnovat také z pohledu managementu vzdělávání. Jak bude v následujících kapitolách popsáno, právě na této úrovni řízení vzdělávacího systému nyní leží nejvýznamnější díl úkolů.

1.2 Mikrocertifikáty

Meritum této práce je zaměřeno na mikrocertifikáty, jejich vymezení bude tedy věnován náležitý prostor. Jde o pojem v české odborné literatuře zatím neukotvený, a i když se situace, přinejmenším v kruzích managementu vysokých škol (dále jen „VŠ“), pomalu zlepšuje, není tomu dlouho, co bylo možné se na odborné konferenci na téma mikrocertifikátů setkat minimálně se dvěma jeho relativně protichůdnými výklady. Totiž že jde zjednodušeně řečeno o a) specifický typ certifikace a b) zcela nový druh vzdělávání³. Pojem bude v této a následující kapitole důsledně vymezen, je nicméně možné prozradit, že správným chápáním pojmu je specifický typ certifikace. Jakkoliv je pravda, že ta může sloužit i potřebám stále dynamičtějšího vzdělávacího prostředí, v němž jsou kladeny stále vyšší nároky na flexibilitu a specifické kompetence zaměstnanců ve smyslu souboru *znalostí, dovedností a postojů* (MŠMT, 2020, s. 11).

² V roce 2024 nabízí Katedra andragogiky a managementu Pedf UK bakalářský studijní program Školský management a navazující magisterský studijní program Andragogika a management vzdělávání. Dle zveřejněných podmínek přijímacího řízení pro akademický rok 2024/2025 pro tyto studijní programy je na základě uvedených charakteristik studijních programů a informací o uplatnění absolventů dle názoru autora tato charakteristika převládajícího zaměření předmětných studijních programů stále patrná.

³ Zde je termín *druh vzdělávání* použit v obecném smyslu slova, nikoliv ve smyslu *druhu vzdělávání* podle § 1 školského zákona, tj. *předškolní, základní, střední, vyšší odborné a jiné vzdělávání* (Rigel, 2014, s. 21–22).

Bude tak nutné zaměřit se převážně na zahraniční zdroje, kde je sice situace výrazně lepší, avšak zpočátku poněkud nepřehledná. Jak plyne z následujících odstavců, chápání pojmu mikrocertifikáty není dosud zcela jednotné.

1.2.1 Základní pojmové vymezení

Z pohledu dostupných česko-jazyčných zdrojů si při pečlivějším pátrání po definici pojmu mikrocertifikát nelze nepovšimnout, že jde v zásadě o novum. Slovníky Ústavu pro jazyk český AV ČR pojem neznají⁴, nenajdeme ho v Pedagogickém slovníku (Průcha et al., 2013), ani v česko-anglických slovnících.

Stěžejní strategický dokument MŠMT *Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2030+* (dále jen „Strategie 2030+“), schválená Vládou České republiky v říjnu roku 2020, se o mikrocertifikátech explicitně nezmiňuje, byť na řadě míst pojmenovává zásadní oblasti, k nimž se implementace konceptu mikrocertifikátů vztahuje (MŠMT, 2020, např. s. 35-37, 40, 51-54 aj.).

Pozitivní deviací je základní koncepční (strategický) dokument MŠMT pro oblast vysokého školství – *Strategický záměr ministerstva pro oblast vysokých škol na období od roku 2021*, z června roku 2020. Ten, v rámci svého prioritního cíle 2. *Zlepšit dostupnost a relevanci flexibilních forem vzdělávání*, stanovil operační cíl 2.F *Zvýšit informační hodnotu dokladů o dosažených výsledcích učení v celoživotním vzdělávání pro zaměstnavatele*. Mikrocertifikáty jsou zde, ovšem bez definice, zmíněny ve dvou rovinách (MŠMT, 2020, s. 34). Zaprvé si MŠMT stanovuje úkol vytvořit doporučenou podobu certifikátu o absolvování kurzu celoživotního vzdělávání obsahující informace o jeho hodinovém a kreditovém rozsahu, přičemž při tom chce vycházet z *Common Microcredential Framework* (European MOOC Consortium, 2021).⁵ Zadruhé se pak s mikrocertifikáty počítá v rámci očekávaných opatření na úrovni VŠ pro certifikaci ucelených částí studia pokrývajících ohraničenou skupinu kompetencí relevantních pro výkon některých povolání (zejména v souvislosti s neúspěšným ukončením studia).

Častěji už mikrocertifikáty zmiňuje *Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy ČR 2023-2027* coby implementační dokument Strategie 2030+, schválený Vládou ČR v prosinci roku 2023. Mikrocertifikáty chce například využít pro uznávání výsledků neformálního

⁴ Slovník spisovného jazyka českého, dostupný na <https://ssjc.ujc.cas.cz/>, pojem nezná. Jeho nástupce, Akademický slovník současné češtiny, dostupný na <https://slovníkcestiny.cz/uvod.php>, publikoval do konce října 2024 zatím pouze slova začínající na A–J.

⁵ Evropské konsorcium MOOC (massive open online course neboli „masově otevřený online kurz“) je iniciativa hlavních poskytovatelů MOOC spolufinancovaná EU.

vzdělávání (MŠMT 2023, s. 132), nebo k podpoře flexibility v získávání, zvyšování, rozšiřování a potvrzování kvalifikace (MŠMT 2023, s. 135). Dokument si však zejména všímá, že jde o „... v českých podmínkách nový certifikát osvědčující znalosti, dovednosti a kompetence jednotlivce získané v rámci malé jednotky učení...“ a stanovuje cíl ho jednoznačně vymezit k již existujícím certifikátům v oblasti vzdělávání dospělých a specifikovány možnosti jeho využití.

Obecně lze také konstatovat, že před rokem 2022 se pojmem téměř neobjevuje ani v online prostředí. Dnes už je sice možné na zmínku o mikrocertifikátech tu a tam narazit, obsah však bývá obecný, útržkovitý a typicky bez dalšího kontextu přejatý ze zahraničních zdrojů. Bez povšimnutí nemůže autor ponechat ani skutečnost, že s pojmem mikrocertifikát žádným způsobem dosud nepracuje ani česká legislativa. K základnímu vhledu do právního rámce blíže v podkapitole 1.3.

Koncept ale rozhodně zcela nový není. V anglicko-jazyčných zdrojích je situace výrazně lepší kvantitativně i kvalitativně. Avšak přístupy a porozumění významu pojmu se různí. Určitou zajímavostí může být, že pojem dosud nezná ani Oxford English Dictionary (Oxford University Press, 2024).

Než bude přistoupeno k detailnějšímu rozboru zahraniční odborné literatury, bude pozornost krátce zaměřena také na vyjasnění nomenklatury. Ani tu se zatím nezdařilo zcela sjednotit. V anglické literatuře (a vlastně i v českém prostředí) se setkáváme se dvěma podobami zápisu – *microcredentials* a *micro-credentials*. Dle nedávné analýzy provedené na vzorku 60 vybraných odborných textů věnujících se mezi lety 2015 a 2022⁶ tematice mikrocertifikátů (Varadarajan et al., 2023, s. 6) nicméně převládající většina zdrojů používá variantu s pomlčkou. Pokud bude v této práci použita anglická varianta pojmu mikrocertifikáty a nepůjde o součást oficiálního názvu, bude to právě varianta *micro-credentials*.

Co se týče další variability v názvosloví, lze se v odborné literatuře setkat s praxí, při níž je pojem užíván jako synonymum s pojmy jako *digital badges* (digitální odznaky), *open badges* (otevřené odznaky), nebo *virtual badges* (virtuální odznaky). Jedná se o digitální tokeny (možná lépe digitální vizualizace či reprezentace) udělované na základě dokončení (absolvování) určité jednotky (typicky) online vzdělávání (Clements et al., 2020). Za příklady používání digitálních

⁶ Nejnovější odborný text, kterým se analýza zabývá, byl publikován 1. června 2022 (Desmarchelier & Cary, 2022). Doporučení Rady ze dne 16. června 2022 (Rada EU, 2022), klíčový koncepční dokument evropského prostředí, kterému se podrobněji věnují podkapitoly 1.2.2 a 1.2.3, je o pouhé dva týdny mladší. Je možná škoda, že do analýzy nebyl zahrnut, neodpovídal však zvolené metodice analýzy (Varadarajan et al., 2023, s. 3).

odznaků jako certifikace absolvování hodnoceného⁷ vzdělávání Varadarajan et al. (2023, s. 2) uvádí hlavní platformy kurzů MOOC (masově otevřených online kurzů) jako jsou FutureLearn (Velká Británie), FUN (Francie), MiriadaX (Španělsko and Iberoamerika) nebo EduOpen (Itálie).

Pro potřeby této práce je možné konstatovat, že pojmy jako digital badges někdy skutečně s pojmem micro-credentials významově splývají, není tomu tak ale vždy a nelze bez dalšího uzavřít, že jde o synonyma. Pokud tato práce pojednává o mikrocertifikátech (micro-credentials), pojednává o nich bez vazby na jiná alternativní označení.

Zásadním dokumentem, který značnou měrou přispěl k formování konceptu mikrocertifikátů, je zpráva Beverley Oliver (2019), emeritní profesorky Deakin University, *Making micro-credentials work for learners, employers and providers*. Zpráva se, primárně z pohledu vysokoškolské úrovně vzdělání, zaměřuje na roli mikrocertifikátů v moderním vzdělávacím prostředí a jejich využití jako alternativy či doplňku k tradičním formálním kvalifikacím. Zpráva se věnuje řadě klíčových bodů – výzvám mikrocertifikátů, potřebě standardizace, jejich přínosům pro vzdělávané a zaměstnavatele, či konkrétním otázkám implementace a udržitelnosti konceptu. Zpráva také formuluje strategické kroky pro lepší implementaci mikrocertifikátů do vzdělávacích systémů. Zejména však vyzdvihuje potřebu nalezení společné definice a rovnou také jednu „základní“ nabízí (Oliver, 2019, s. 19):

“A micro-credential is a certification of assessed learning that is additional, alternate, complementary to or a formal component of a formal qualification.”

„Mikrocertifikát je osvědčení o hodnoceném vzdělávání které je doplňkem, alternativou, komplementární nebo integrální složkou formální kvalifikace.“⁸

Tuto definici Oliver založila na mezinárodní klasifikaci vzdělávání International Standard Classification of Education (ISCED) a věnovala jí velkou pozornost a péči. Velice citlivě totiž zdůrazňuje potřebu budování důvěryhodnosti konceptu. Mikrocertifikáty Oliver (2019, s. 19) zařazuje primárně do kategorie neformálního vzdělání, avšak zohledňuje jejich potenciál postupovat do vzdělání formálního.

⁷ „Hodnoceným vzděláváním“ se myslí vzdělávání, jehož účastník podléhá nějaké formě atestace – (kvalifikační) zkoušky ověřující (dosažení) požadované úrovně vědomostí a dovedností (Průcha et al., 2013, s. 20), tj. nikoliv například pedagogická evaluace (Průcha et al., 2013, s. 154-155) nebo systém hodnocení kvality vzdělávání.

⁸ Volný překlad autora.

Je však třeba dodat, že ve skutečnosti Oliver navrhuje hned 4 definice. Zaprvé tu uvedenou v předchozím odstavci, kterou následně rozvádí na dvě podkategorie podle toho, zda je daný micro-credential tzv. „*credit-bearing*“ nebo „*non credit-bearing*“ (Oliver, 2019, s. 19 - 20). Zadruhé pak definici tzv. „pro každodenní použití“: „*A micro-credential is a certification of assessed learning that is less than a formal qualification.*“ (Oliver, 2019, s. 19).

Pojmy (*non credit-bearing micro-credentials*) se v české odborné literatuře na základě provedené rešerše zatím neobjevily a zřejmě pro ně zatím neexistují české ekvivalenty.⁹ Z kontextu zprávy (Oliver, 2019, s. 31) nicméně plyne vazba na systém kreditů vycházející ze studijní zátěže nutné k dosažení stanovených výsledků učení (EU, 2015, s. 10), systém dosud afileovaný zejména s prostředím VŠ. Níže je uvedena navržená definice *credit-bearing micro-credentials* v originálním znění společně s návrhem jejího volného překladu založeného na detailním studiu zprávy jako celku.

„Credit-bearing micro-credentials include assessment aligned to a formal qualification level. Achievement of the learning outcomes leads to an offer of admission to or credit towards at least one formal qualification, regardless of whether or not the offer is taken up by the learner. Credit-bearing micro-credentials mirror and contribute to the academic standards required in the target qualification(s). The duration and effort required by the learner are in keeping with amount of credit earned in the target qualification(s).“

„Kreditové mikrocertifikáty zahrnují hodnocení odpovídající příslušné formální kvalifikační úrovni. Dosažení stanovených výsledků učení [ve smyslu absolvování] vede k možnosti přijetí ke studiu, anebo k uznatelnosti kreditů do alespoň jednoho formálního kvalifikačního programu [ve smyslu vysokoškolského studijního programu], bez ohledu na to, zda účastník vzdělávání tuto možnost využije.

Kreditové mikrocertifikáty dodržují a přispívají k akademickým standardům příslušných cílových kvalifikací. Doba trvání a úsilí [studijní zátěž], které účastník vzdělávání musí vynaložit, odpovídají množství kreditů jinak získaných v rámci daného kvalifikačního programu.“

⁹ Pro jednoduchost byl zvolen překlad *kreditové/nekreditové mikrocertifikáty*. V úvahu by mohly nicméně připadat i jiné varianty jako *mikrocertifikáty s kredity/bez kreditů*, či *mikrocertifikáty s kreditovou hodnotou/bez kreditové hodnoty*.

Pro úplnost lze doplnit, že navrženého dělení pak *nekreditové mikrocertifikáty* zahrnují hodnocení, které může, ale nemusí odpovídat příslušné formální kvalifikační úrovni, nevedou k potenciálním benefitům spojeným s formálními kvalifikačními programy a nemusí dodržovat jejich akademické standardy.

Jde jistě o inspirativní počín. Propojení kreditového vyjádření studijní zátěže daného mikrocertifikátu, respektive jednotky vzdělávání (učení) vedoucí k jeho získání s akademickými standardy aplikovanými v příslušné formální kvalifikační úrovni (včetně způsobu hodnocení) dává smysl, zejména v souvislosti s případnou uznatelností těchto kreditů, respektive výsledků učení v příslušné formální kvalifikační úrovni (obdobně v souvislosti s možností přijetí ke studiu).

Autorovi této práce však není zcela jasné, proč Oliver dospěla k závěru, že musí být tato uznatelnost, respektive možnost přijetí ke studiu nezbytnou podmínkou kreditového vyjádření studijní náročnosti daného mikrocertifikátu. Otázkou je, proč Oliver nepřistoupila k obrácenému nastavení podmínky, totiž že podmínkou uznatelnosti v rámci (vysokoškolského) studia, respektive možnosti přijetí k (vysokoškolskému) studiu je dodržení akademických standardů aplikovaných v příslušném formálním kvalifikačním programu (včetně způsobu hodnocení) a kreditové vyjádření studijní zátěže daného mikrocertifikátu.

Zpráva do odborné diskuse vnáší obsah vysoké úrovně, pokládá si správné otázky a přináší podnětné odpovědi a doporučení. Jistou její slabinou ale může být nejednoznačnost v tom, komu přesně jsou formulovaná doporučení určena. Jakkoli by si to zpráva jistě zasloužila, rozsah této práce neumožňuje její další detailnější zkoumání a poslouží zejména k demonstraci složitosti uchopení konceptu mikrocertifikátů.

Jak shrnuje již citovaná studie z roku 2023 zabývající se příležitostmi a výzvami mikrocertifikátů (Varadarajan et al.), pojmosloví je nepřehledné, panuje však obecná shoda, že mikrocertifikát je kumulovatelná certifikace kratší formy vzdělávání (ve srovnání s vysokoškolskými studijními programy), kterou dále upřesňuje odkazem na rozvedenou definici Oliver (2019). Varadarajan et al. však ještě dodává, že v závislosti na zúčastněných stranách a kontextu se zkoumané studie rozcházejí v tom, co mikrocertifikát z pohledu nomenklatury, počtu kreditů či uznatelnosti¹⁰ tzv. konstituuje – co mikrocertifikát činí mikrocertifikátem (Varadarajan et al., 2023, s. 6).

¹⁰ Ve studii je použit pojem *accreditation pathways*, autor této práce se však domnívá, že v kontextu studie je míněn spíše ve smyslu *recognition*.

1.2.2 Evropský přístup k mikrocertifikátům – Doporučení Rady

Minulá kapitola shrnula dosavadní absenci kvalitních odborných česko-jazyčných zdrojů pojednávajících o mikrocertifikátech, upozornila na nejčastější odchylky v názvosloví a představila jeden z klíčových dokumentů formující koncept mikrocertifikátů v posledních letech, zprávu *Making micro-credentials work for learners, employers and providers* (Oliver 2019).

Dalším stěžejním dokumentem, který poslouží k přesvědčivému vymezení pojmu mikrocertifikát pro české, respektive evropské prostředí, je *Doporučení Rady ze dne 16. června 2022 o evropském přístupu k mikrocertifikátům pro celoživotní učení a zaměstnatelnost (2022/C 243/02)* (Rada EU, 2022) (dále jen „Doporučení Rady“). Doporučení Rady je jedním z koncepčních dokumentů vznikajících na úrovni Evropské unie (dále jen „EU“) s cílem podpořit kvalitu, transparentnost a přejímání mikrocertifikátů napříč EU (Rada EU, 2022, s. 2), přičemž cílovou skupinou Doporučení Rady jsou explicitně její členské státy.¹¹ Klíčovou roli sehrála při vzniku tohoto dokumentu samotná Rada EU, která koordinovala přípravy spolu s Evropskou komisí. Do vývoje dokumentu byla k rozsáhlým konzultacím v letech 2020 a 2021 zapojena široká škála zúčastněných stran (tj. členské státy a jejich národní orgány odpovědné za vzdělávání a odbornou přípravu, nebo například organizace zastupující pracovníky a zaměstnavatele z veřejného i soukromého sektoru) (Evropská komise, 2021, s 6-7). Členskými státy se doporučuje přijetí jednotného evropského přístupu k mikrocertifikátům s trojím cílem (Rada EU, 2022, s. 5):

- 1) Umožnit jednotlivcům zvýšení jejich konkurenceschopnosti na trhu práce.
- 2) Podpořit poskytovatele mikrocertifikátů v posilování kvality, transparentnosti, přístupnosti a flexibility nabídky vzdělávání.
- 3) Podporovat rovné příležitosti a přispívat k dosažení odolnosti a sociální spravedlnosti.

Doporučení Rady zdůrazňuje potřebu zavést standardizované mikrocertifikáty především kvůli požadavkům rychle se měnící společnosti a trhu práce, kde tradiční vzdělávání a odborná příprava často pod tlakem digitálních a ekologických transformací nestačí reagovat na nové výzvy. Důraz je kladen na spolupráci mezi státními institucemi, zaměstnavateli a poskytovateli

¹¹ Politika vzdělávání zůstává plně v kompetenci členských států, dle Zakládajících smluv (čl. 6 Smlouvy o fungování EU) má v rámci všeobecného vzdělávání a odborného vzdělávání EU toliko „podpůrnou pravomoc“, tj. může provádět pouze činnosti, jimiž podporuje, koordinuje nebo doplňuje činnosti zemí EU (EUR-Lex, 2022).

mikrocertifikátů, jejich kvalitu a transparentnost a na podporu uznávání mikrocertifikátů mezi zeměmi EU. S těmito cíli dokument předkládá soustavu doporučení a výzev.¹²

První je skupina doporučení členskými státy, aby přijaly a podporovaly používání jednotné definice, evropské standardní prvky popisu a evropské zásady pro koncipování a vydávání mikrocertifikátů. Tato doporučení jsou v kontextu zbytku dokumentu pro mikrocertifikáty konstituční – mikrocertifikátem je to, co naplňuje danou definici, je popsáno standardizovanými prvky a je navrženo a vydáváno v souladu s formulovanými zásadami (Rada EU, 2022, s. 6 a 12).

Skupina A – konstituční doporučení:

- a) navržené definice mikrocertifikátů (k definici blíže v následující podkapitole),
- b) evropských standardních prvků popisu mikrocertifikátů (příloha I) a
- c) evropské zásady pro koncipování a vydávání mikrocertifikátů (příloha II).

Druhý blok, který Doporučení Rady souhrnně označuje jako *rozvoj ekosystému pro mikrocertifikáty*, se dělí na další čtyři skupiny doporučení:

Skupina B – institucionalizační doporučení, aby členské státy usnadnily probíhající a nový rozvoj mikrocertifikátů v rámci formálního vzdělávání:

- a) v prostředí VŠ (zejména ve formě celoživotního učení),
- b) v prostředí institucí (a dalších poskytovatelů) odborného vzdělávání a přípravy (prohlubování dovedností a změna kvalifikace dospělých) a
- c) zvážením veřejným financování mikrocertifikátů (zohledňující institucionální autonomii).

Skupina C – liberalizační doporučení k rozvoji mikrocertifikátů v neformálním a informálním vzdělávacím prostředí:

- a) podporou koncipování a vydávání mikrocertifikátů jinými, než institucionálními poskytovateli – společnostmi, profesními sdruženími, výzkumnými organizacemi aj.,
- b) podporou rozvoje mikrocertifikátů koncipovaných a schválených zástupci zaměstnavatelů a pracovníků prostřednictvím sociálního dialogu a
- c) zvážením přizpůsobení postupů uznávání předchozího učení a validace neformálního a informálního učení (jak toto učení vtělit ho do mikrocertifikátu).

¹² Označení skupin A až C doporučení (tj. konstituční, institucionalizační a liberalizační) nejsou oficiálními označeními. Byly navrženy pro potřeby této práce.

Skupina D – doporučení k podpoře kvality a transparentnosti mikrocertifikátů prostřednictvím:

- a) rozvoje mechanismů zajištění kvality mikrocertifikátů vydávaných různými typy poskytovatelů, pokud možno s využitím stávajících mechanismů,
- b) analýz aktuálních potřeb trhu práce,
- c) podpory tvorby katalogů příslušnými poskytovateli nabízených mikrocertifikátů a
- d) začleněním mikrocertifikátů do kvalifikačních rámců a systémů kvalifikací.

Skupina E – doporučení, respektive výzva k prosazování a podpoře efektivní spolupráce a dialogu příslušných zúčastněných stran (institucionální poskytovatelé vzdělávání, sociální partneři, zaměstnavatelé, průmysl, organizace občanské vybavenosti a další).

V následující podkapitole bude blíže představena skupina konstitučních doporučení, které společně definují, co ve smyslu Doporučení Rady činí mikrocertifikát mikrocertifikátem. V podkapitole 2.1.2. pak budou identifikována i další doporučení, která byla dosud v rámci implementace mikrocertifikátů v České republice zohledněna.

1.2.3 Konstituční prvky mikrocertifikátů

Nyní budou představeny základní konstituční prvky mikrocertifikátů, jak je vymezuje Doporučení Rady, respektive jeho Přílohy I a II. Předně k definici pojmu mikrocertifikát (The Council of the EU, resp. Rada EU, 2022, s. 5)¹³:

*„‘Micro-credential’ means the **record** of the learning outcomes that a learner has acquired following a small volume of learning. These learning outcomes will have been assessed against transparent and clearly defined criteria. Learning experiences leading to micro-credentials are designed to provide the learner with specific knowledge, skills and competences that respond to societal, personal, cultural or labour market needs. Micro-credentials are owned by the learner, can be shared and are portable. They may be stand-alone or combined into larger credentials. They are underpinned by quality assurance following agreed standards in the relevant sector or area of activity.“*

¹³ Obdobně jako angličtina je čeština na základě aktu o přistoupení ČR do EU jejím úředním jazykem. Uvedená znění – anglické i české – jsou na základě *Doporučení Rady o evropském přístupu k mikrocertifikátům pro celoživotní učení a zaměstnatelnost* oficiálními definicemi pojmu micro-credential, respektive mikrocertifikát. Je nicméně třeba dodat, že české znění definice je místy poněkud nešťastné. Kupříkladu nemusí být zcela zřejmé, co se myslí slovem „záznam“ (navzdory skutečnosti, že překlad je v pořádku). Dále by například mohlo být přiléhavější použít pro anglické slovo „assessed“ překlad „hodnoceno“ namísto „posuzováno“.

„Mikrocertifikátem‘ [se rozumí] **záznam** výsledků učení, které účastník vzdělávání získal po absolvování učení malého rozsahu. Tyto výsledky učení byly posouzeny podle transparentních a jasně definovaných norem. Kurzy vedoucí k získání mikrocertifikátů jsou navrženy tak, aby účastníkovi vzdělávání poskytly specifické znalosti, dovednosti a kompetence, které reagují na společenské, osobní či kulturní potřeby nebo potřeby trhu práce. Mikrocertifikáty vlastní účastník vzdělávání, mohou být sdíleny a jsou přenositelné. Mohou být vydávány samostatně nebo jako součást rozsáhlejších certifikací. Opírají se o zajišťování kvality v souladu s dohodnutými normami v příslušném odvětví nebo oblasti činnosti.”

Doporučení Rady nenabízí v souvislosti s definicí žádný bližší upřesňující komentář. Je třeba ji vnímat v kontextu celého dokumentu a zejména pak navržených evropských standardních prvků popisu (Příloha I) a formulovaných evropských zásad koncipování a vydávání mikrocertifikátů (Příloha II).

Příloha I Doporučení Rady dělí standardní prvky k popisu mikrocertifikátu na povinné a případné volitelné a dodává, že jejich použití samo o sobě neznamená úřední validaci nebo uznání, je však pro ně klíčovým faktorem (Rada EU, 2022, s. 12).

Povinné položky	Případné volitelné položky
totožnost účastníka vzdělávání	předpoklady k zápisu do vzdělávací aktivity
název mikrocertifikátu	dohled a ověření totožnosti během posuzování
země/region(y) vystavujícího subjektu	dosažená známka
udělující subjekt(y)	možnosti integrace/kumulace
datum vydání	další informace
výsledky učení	
pomyslný objem práce potřebný k dosažení výsledků učení (pokud možno v rámci ECTS)	
úroveň (a případně cyklus) (EQF – evropský rámec kvalifikací, QF-EHEA – kvalifikační rámec Evropského prostoru VŠ vzdělávání), je-li to vhodné	
typ posouzení	
forma účasti na vzdělávací aktivitě	
typ zajištění kvality mikrocertifikátu	

Zdroj: Rada EU (2022, s. 12)

Je doplněno, že na tomto výčtu prvků bude založen Evropský datový model specifikující obecný formát k popisu mikrocertifikátů, jehož cílem je podpora ucelenosti informací a vykazování zřetelné přidané hodnoty (mikrocertifikátů). Tento datový model pro mikrocertifikáty bude zahrnut v online souboru nástrojů Europass (Rada EU, 2022, s. 13).

Příloha II Doporučení Rady pak členským státům, veřejným orgánům a poskytovatelům mikrocertifikátů stanovuje 10 kategorií univerzálních zásad zdůrazňujících klíčové vlastnosti evropského přístupu k mikrocertifikátům, které mohou zajistit důvěru v mikrocertifikáty a jejich kvalitu. Těmito kategoriemi zásad jsou:

- 1) *kvalita* – systém interního i externího zajištění kvality,
- 2) *transparentnost* – srozumitelnost a vysoká vypovídající hodnota o absolvované jednotce vzdělávání umožňující měřitelnost a srovnatelnost; dostupnosti informací o mikrocertifikátech,
- 3) *relevantnost* – pro účastníky vzdělávání a trh práce,
- 4) *odůvodněné posouzení* – v aj. *valid assessment*, tedy spíše ve smyslu *vypovídající hodnocení* dosažených výsledků učení,
- 5) [*flexibilní*] *vzdělávací dráhy* – možnosti validace, uznávání a kumulace mikrocertifikátů z různých systémů,
- 6) *uznávání* – za účelem zvyšování prostupnosti akademickým i pracovním prostředím,
- 7) *přenositelnost* – snadná přenositelnost, využití digitálních peněženek, např. Europass,
- 8) *zaměření na účastníka vzdělávání* – naplňování potřeb konkrétních cílových skupin a jejich zpětná vazba,
- 9) *autentičnost* – umožnění jasně autentizace držitele, vystavujícího subjektu, data a místa vydání a
- 10) *informace a poradenství*.

Rozsah této práce neumožňuje věnovat se všem zásadám ve větší míře detailu. Za zmínku ale jistě stojí, že dle Doporučení Rady (Rada EU, 2022, s. 14) by externí zajištění kvality mělo být založeno především na posuzování poskytovatelů vzdělávání, spíše než jednotlivých kurzů. Důraz je kladen také na podporu transparentnosti mikrocertifikátů mimo jiné prostřednictvím používání systému ECTS a národních rámců/systémů kvalifikací, a dále na digitalizaci mikrocertifikátů například za využití Europassu (Rada EU, 2022, s. 14-15).

Ve srovnání s návrhem předloženým jen o pár let dříve emeritní profesorkou Beverley Oliver (2019, s. 19), získala definice širšího zaměření a místy i vyšší míry detailu. Nejde

o skutečnost, kterou lze bez dalšího přehlédnout, neboť je to právě Doporučení Rady, které bude (mělo by být) pro jednotný vývoj v evropském prostoru stěžejní. Co Oliver v „základní“ definici¹⁴ vycházející z klasifikace ISCED navrhla (bližší podkapitola 1.2.1.), obstálo – mikrocertifikát je osvědčením (záznamem) o hodnoceném (posuzovaném) vzdělávání, které může, ale nemusí být vázáno na formální vzdělávání.¹⁵ Důraz je kladen na transparentně a jasně definovaná kritéria hodnocení (resp. „posuzování“)

Definice formulovaná v Doporučení Rady nicméně nečiní pojmový rozdíl mezi *kreditovým* a *nekreditovým* mikrocertifikátem. Vyjádření pomyslného objemu práce (pokud možnost prostřednictvím ECTS) předpokládá všude tam, kde je to možné. A dále definice specifikuje důraz na „velikost“ učení – *učení malého rozsahu*, tedy menšího, než jsou programy bakalářského či magisterského vysokoškolského vzdělávání (Rada EU, 2022, s. 3), charakteristiku kurzů (měly by být zaměřeny na potřeby jednotlivce nebo trhu práce), přenositelnost mikrocertifikátu, potenciál pro kumulaci a na zajišťování kvality vzdělávání.

Je třeba ještě zdůraznit, že otázka (jednotné) definice mikrocertifikátů je pro jejich rozvoj zcela klíčová. Jedině společný jazyk všech jednotlivých aktérů vzdělávacího systému umožní plně uplatnění jejich potenciálu. Nemusí jít totiž nutně o revoluci, od které se mají nezřídky (a často oprávněně) tendenci distancovat jednotlivci i etablované instituce, ale evoluci, ze které mohou všichni získat.

Lze shrnout, že Doporučení Rady předkládá komplexní charakteristiku institutu mikrocertifikátů, která má nyní tvořit teoretický základ pro jejich implementaci v EU. Je také třeba zdůraznit, že formulované konstituční prvky jsou významným milníkem, neboť činí rozšíření mikrocertifikátů do praxe značně realističtější. Doporučení Rady na jedné straně ukládá členským státům obrovský úkol (k provedení dle jejich vlastního uvážení, neboť politika vzdělávání zůstává v jejich kompetenci), při důsledném čtení jim ale také poskytuje promyšlený a strukturovaný návod.

¹⁴ “A micro-credential is a **certification** of assessed learning that is additional, alternate, complementary to or a formal component of a formal qualification.”

„Mikrocertifikát je **osvědčení** o hodnoceném vzdělávání které je doplňkem, alternativou, komplementární nebo integrální složkou formální kvalifikace.“

¹⁵ Doporučení Rady se k této otázce explicitně nevyjadřuje, a contrario žádnou variantu nevylučuje.

1.3 Právní povaha mikrocertifikátu

Že se pojem mikrocertifikát v českém právu zatím neobjevuje, bylo zmíněno již v předcházející kapitole. Autor tuto skutečnost nepovažuje za překvapivou, a i když jsou legislativci někdy (často právem) obviňováni z přílišné přebujelosti právních předpisů, nemají ve zvyku vtahovat do práva nové pojmy zbrkle. Svou roli by mohla hrát i určitá nejistota příslušného ústředního orgánu státní správy, jak koncept mikrocertifikátů vlastně konkrétně uchopit. Ministerstvu školství mládeže a tělovýchovy (dále jen „MŠMT“) však nelze upřít proaktivitu, se kterou se rozhodlo mikrocertifikáty tematizovat v rámci Národního plánu obnovy (NPO) pro oblast vysokých škol pro roky 2022–2024, o kterém bude pojednáno blíže v podkapitole 2.1. Jak ostatně uvádí Varadarajan et al. (2023, s. 17): „*vysokoškolské instituce slouží [v oblasti mikrocertifikátů] jako klíčový průsečík pro všechny ostatní zainteresované strany*“.

Skutečnost, že platná legislativa s pojmem mikrocertifikát dosud v žádné rovině nepracuje, nemusí být nutně překážkou jeho užívání. Pro celistvé zasazení konceptu mikrocertifikátů do teoretického rámce je i tak vhodné učinit stručný exkurz do oblasti práva. Dle mínění autora může i tento krok přispět k jejich lepšímu porozumění. Samozřejmě není možné dovozovat obsah neexistující právní definice pojmu. Na následujících řádcích však bude za pomoci obsahového hlediska identifikována alespoň nejpřiléhavější právní forma, které mikrocertifikáty mohou (měly by) v rámci současné platné právní úpravy nabývat.

Tematické vymezení této práce směřuje do odvětví veřejného práva, a to konkrétně práva správního. V rámci tohoto souboru hmotněprávních a procesněprávních pramenů poskytuje úpravu obecného rámce nutného pro ukotvení konceptu mikrocertifikátů *zákon č. 500/2004 Sb., správní řád* (dále jen „SŘ“). Zvláštní úpravu školského práva poskytují zejména *zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon)*, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ŠZ“) a *zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů*, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZoPP“). Zvláštní úpravu vysokoškolského práva pak *zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách)*, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZoVŠ“).

K vymezení právní povahy mikrocertifikátů je nicméně nutné vystoupit z komfortu, který odborné i laické veřejnosti obvykle poskytuje komentářová literatura, typicky následovaná odbornými (avšak již typicky neprávními) texty z daného vědního oboru.

Pomůže samotná definice mikrocertifikátu, z níž zjevně plyne, že jde o určitý doklad o vzdělání – dokument potvrzující dosažený stupeň vzdělání případně kvalifikaci. Platný právní řád vymezuje různé doklady o vzdělání různě a v různé míře detailu. Úpravu formy, obsahu, povinných prvků a vzorů dokladů o dosaženém stupni vzdělání v rámci regionálního školství (tj. vysvědčení, výuční listy a diplomy o absolutoriu) obsahuje ŠZ a příslušný prováděcí právní předpis.¹⁶ Povahu a povinné prvky dokladů o dosaženém vysokoškolském vzdělání (vysokoškolský diplom, dodatek k diplomu aj.) nalezneme v ZoVŠ.¹⁷

Dalších doklady o vzdělání jsou pak typicky označovány jako osvědčení. Příkladem budiž osvědčení o absolvování programů celoživotního vzdělávání podle § 60 ZoVŠ (dále jen „program CŽV“), případně přímo v souvislosti s DVPP osvědčení podle § 24 odst. 5 ZoPP. Osvědčení je v tomto případě jednak označením příslušného dokladu a jednak také právní formou ve smyslu § 154 a násl. správního řádu, přičemž jak uvádí Hendrych (2016, s. 192) „[o]svědčení úředně potvrzuje skutečnosti, které jsou v něm uvedeny“. Právní forma osvědčení je zároveň jednotícím prvkem všech dokladů o vzdělání, které vydává subjekt zjednodušeně řešeno pod kontrolou státu.¹⁸ Tím je myšleno, že stát udělil danému subjektu zákonem předávaným způsobem oprávnění ke vzdělávací činnosti, případně také akreditaci.¹⁹

Lze tedy dovodit, že v takto vymezeném právním rámci mikrocertifikát je (může, respektive měl by být) osvědčením podle správního řádu – osvědčením kvalitativně vymezeným konstitučními prvky popsány v podkapitole 1.2.3, které zároveň naplňuje požadavky SŘ²⁰.

¹⁶ Zejm. § 28 odst. 7 až 9 ŠZ a vyhláška č. 3/2015 Sb., o některých dokladech o vzdělání, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁷ Zejm. § 57 ZoVŠ.

¹⁸ Jak kupříkladu ve vztahu k vysokoškolským diplomům a dodatkům k diplomům stvrzuje i rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 6. 2016, č. j. 2 As 170/2015-58.

¹⁹ Např. zápisem školského zařízení pro DVPP do školského rejstříku ve smyslu § 141 a násl. ŠZ, a udělením akreditace vzdělávací instituci a akreditace vzdělávacího programu ve smyslu § 25 a násl. ZoPP.

²⁰ § 154 a násl. SŘ.

2 STAV IMPLEMENTACE MIKROCERTIFIKÁTŮ V ČR

Po kapitole věnované vybraným oblastem teoretického rámce, bude představen aktuální stav implementace konceptu mikrocertifikátů v českém vzdělávacím prostředí a dojde k jeho zasazení do rámce soustavy doporučení a výzev pro členské státy EU zhmotněné v Doporučení Rady.

2.1 Projekt NPO pro oblast vysokých škol (2022-2024)

Jak bylo naznačeno v podkapitole 1.3, první (a v retrospektivě nesporně pozitivní) krok k implementaci konceptu mikrocertifikátů v České republice učinilo MŠMT. V prosinci roku 2021 totiž vyhlásilo *Výzvu k předkládání návrhů projektů v rámci Národního plánu obnovy pro oblast vysokých škol pro roky 2022–2024* (následně došlo ze strany předkladatele k její úpravě, dále tedy souhrnně její platné znění jen jako „Výzva“). Jak stojí v její anotaci, cílem výzvy bylo „*naplnit cíle stanovené v reformě 3.2.1 Transformovat vysoké školy s cílem adaptace na nové formy učení a v odpovědi na měnící se potřeby trhu práce v rámci komponenty 3.2 Adaptace kapacity a zaměření školních programů Národního plánu obnovy zřízeného dle Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/241 ze dne 12. února 2021, a přispět tak mj. i k naplňování prioritních cílů Strategického záměru ministerstva pro oblast vysokých škol na období od roku 2021 ..., Strategie internacionalizace vysokého školství na období od roku 2021 a na ně navazujících strategických dokumentů jednotlivých veřejných vysokých škol...*“.

Okruhem subjektů oprávněných k předkládání návrhů projektů byly veřejné vysoké školy (dále jen „VVŠ“) a musely tak učinit nejpozději do 31. 3. 2022, přičemž nejzazší datum pro ukončení fyzické realizace projektu bylo plánováno na 30. 6. 2024.

Výzva byla dle věcného zaměření rozdělena do tří *specifických cílů* (dále jen „SC“): *SC A: Transformace formy a obsahu vysokoškolského vzdělávání*, *SC B: Tvorba nových studijních programů v progresivních oborech* a *SC C: Společné projekty* (ty je možné označit za projekty digitalizační, byť v případě mikrocertifikátů byla digitalizace toliko jedním z prvků celého projektu), přičemž SC A a B byly dále členěny na 4, respektive 3 dílčí specifické cíle. Žádný z dílčích specifických cílů není bez zajímavosti, vzhledem k rozsahu této práce se ale pozornost zaměří výhradně na ty, které se týkaly mikrocertifikátů. Nejprve okrajově na *SC A4 – Kurzy zaměřené na rozšiřování dovedností (upskilling) nebo rekvalifikace (reskilling)* (dále jen „Projekt NPO SC A4“) a následně podrobněji na *SC C1 – Zlepšení prostupnosti vzdělání na úrovni vysokých škol pomocí mikrocertifikátů (micro-credentials)* (dále jen „Projekt“ a „Projekt NPO SC C1“).

V rámci realizace Projektu NPO SC A4 měly vzniknout „... nové kurzy celoživotního vzdělávání orientované na výkon povolání, kurzy zaměřených na rozšiřování dovedností (upskilling) či rekvalifikace (reskilling). Nově vytvářené kurzy budou respektovat jak požadavky formulované na evropské úrovni v souvislosti s harmonizací oblasti mikrocertifikátů (micro-credentials), tak relevantní výsledky společného projektu ve specifickém cíli C1.“.

V rámci Projektu NPO SC C1 pak bylo úkolem VVŠ „zlepšit prostupnost vzdělání na úrovni vysokých škol pomocí mikrocertifikátů“ a Výzva zadání dále rozváděla takto:

„Mikrocertifikáty mohou nabízet vysokoškolské instituce nebo je mohou uznat pomocí postupů uznávání v souladu s tzv. Lisabonskou úmluvou.²¹ Tato forma vzdělávání by měla být navržena tak, aby poskytovala studentovi specifické znalosti, dovednosti nebo kompetence, které reagují na společenské, osobní, kulturní nebo tržní potřeby. Hlavním cílem je proto vybudování širší nabídky celoživotního vzdělávání poskytovaného flexibilními formami, a mj. zlepšovat dostupnost a kvalitu otevřených vzdělávacích zdrojů pro informální učení.

Mikrocertifikáty jsou specifické tím, že definují výsledky učení ve vazbě na národní rámec kvalifikací (National Qualifications Frameworks, NQF), resp. na Evropský rámec kvalifikací (European Qualification Framework, EQF). Mikrocertifikáty by měly být zároveň velmi úzce navázané na Evropský kreditní systém pro vysokoškolské vzdělávání (European Credit Transfer and Accumulation System, ECTS). U této formy vzdělávání by měly být rovněž uplatňovány požadavky související se zajišťováním kvality definované ve Standardech a směrnících pro zajišťování kvality v evropském prostoru vysokého školství (Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area, ESG).“

Výzva ukládala naplnit takto definované zadání prostřednictvím sedmi předdefinovaných dílčích cílů, respektive prostřednictvím dílčím cílům více méně odpovídajících výstupů:

1. analýzy současného stavu v oblasti dokladů na národní úrovni (osvědčení, certifikátů, potvrzení atp. o absolvování kurzů zaměřených na upskilling, reskilling atp.)
2. analýzy nejlepších zahraničních zkušeností a standardů v oblasti dokladů,
3. návrhu jednotné podoby [mikro]certifikátu,

²¹ Úmluva o uznávání kvalifikací týkajících se vysokoškolského vzdělávání v evropském regionu, č. 165, přijatá v Lisabonu dne 11. dubna 1997.

4. metodiky v oblasti uznávání stávajícího vzdělání,
5. sjednocení výstupů krátkodobého vzdělávání pomocí ECTS,
6. společného online katalogu kurz [vedoucích k zisku mikrocertifikátů] a
7. vytvoření jednotného systému pro ověřování [mikrocertifikátů] založen na technologii blockchain (EBSI), případně využívající služeb Europass.

Zadání Projektu NPO SC C1 ve výzvě je takto v úplnosti uvedeno proto, aby byla demonstrována jeho nemalá ambice. V relativně stručném zadání je obsažena široká řada různorodých úkolů, které na sebe měly (z povahy věci musely) věcně i chronologicky navazovat, a to v relativně krátké časové dotaci fyzické realizace projektu.

Lze též konstatovat, že značná dávka optimismu byla patrná i ze zadání Projektu NPO SC A4, neboť v jeho rámci vznikající kurzy měly respektovat relevantní výsledky souběžné (!) realizace Projektu NPO SC C1. Takto stručná zmínka o SC A4 po potřeby této práce postačí, je nicméně možné okrajem dodat, že v rámci něj kurzy vedoucí k zisku mikrocertifikátu skutečně vznikly.²²

2.1.1 Specifický cíl C1 – mikrocertifikáty

V předchozí podkapitole bylo popsáno výzvou stanovené zadání Projektu NPO SC C1, v této kapitole bude krátce vyloženo průběh jeho řešení a dosažené výstupy.

Nejprve ještě uvedme, že každá VVŠ předkládala vlastní souhrnný návrh projektu, jehož přílohami měly být kromě jiného návrhy projektů v SC A a C, případně volitelně také B. V případě SC A a B se jednalo o „individuální“ projekty, které řešila každá příslušná VVŠ v pro ni specifickém kontextu a pro své vlastní potřeby. Projekty v rámci SC C byly společné povinně pro všechny VVŠ a každý z nich měl právě jednu koordinující VŠ.

Koordinující VŠ dílčího specifického cíle C1 byla Univerzita Karlova, přičemž však vzhledem k velkému významu, který od počátku implementaci konceptu mikrocertifikátů přikládala, kolem sebe vytvořila širší koordinační tým – tzv. řešitelské jádro. A dále bylo ustanoveno sedm pracovních skupin (dále jen „PS 1“ až „PS 7“), které měly ve vzájemné kooperaci každá za úkol dosáhnout jednoho ze stanovených výstupů.

²² Za příklad je možné uvést pilotní kurz Filosofické fakulty UK *EdTech a vzdělávání*, který byl zaměřen na zvýšení potřeby vzdělávacích institucí (včetně škol) v rozšiřování dovedností pedagogů v oblasti teorií učení v digitálním prostředí, se zásadami digitální didaktiky a se specifickými nástroji (ÚISK FF UK, 2024).

Řešitelské jádro, které mělo řídit směřování Projektu na nejvyšší úrovni, avšak zároveň nesmělo být paralyzováno příliš vysokým počtem členů, bylo sestaveno z klíčových vedoucích pracovníků (tj. prorektorek a prorektorů²³) Masarykovy univerzity, Univerzity Karlovy a Univerzity Palackého v Olomouci (dále jen „MUNI“, „UK“ a „UPOL“) a několika klíčových odborných pracovníků těchto VŠ.

Každou pracovní skupinu koordinoval jeden z klíčových odborníků řešitelského jádra a svého zástupce do každé z nich mohla vyslat každá ze zapojených VVŠ dle svého uvážení.

Stran výše uvedených výzvou stanovených dílčích cílů Projektu NPO SC C1 ještě dodejme, že v rámci přípravy návrhu Projektu byl identifikován jistý nesoulad mezi nimi a výzvou stanovenými výstupy. Z rozhodnutí řešitelského jádra byl tedy do návrhu Projektu zařazen nový dodatečný výstup. Finální vazby mezi jednotlivými cíli a výstupy shrnuje tabulka č. 1.

Tabulka č. 1

Cíl projektu	Výstup projektu	Věcný řešitel
Analýza současného stavu v oblasti dokladů	Analýza současného stavu [v oblasti dokladů] na národní úrovni	PS 1
Analýza nejlepších zahraničních zkušeností	Analýza současného stavu na evropské a mezinárodní úrovni	PS 2
Návrh jednotné podoby certifikátů	Jednotná podoba mikrocertifikátu	PS 3
	Jednotné doklady o absolvování kurzů u již existujících kurzů *	Jednotlivé zapojené VVŠ
Příprava metodiky v oblasti uznávání stávajícího vzdělání	Metodika v oblasti uznávání vzdělávání doloženého mikrocertifikátem	PS 4
Sjednocení výstupů jednotlivých forem krátkodobého vzdělávání	Metodika pro sjednocení jednotlivých forem krátkodobého vzdělávání pomocí kreditového systému ECTS **	PS 5
Vytvoření společného on-line katalogu kurzů	Společný on-line katalog kurzů	PS 6
Vytvoření a pilotní ověření jednotného systému pro ověřování výsledků vzdělávání	Informační systém určený pro ověřování výsledků vzdělávání	PS 7

Zdroj: vlastní zpracování

* Jde o skutečně vydané mikrocertifikáty jednotlivými VVŠ za absolvování existujících kurzů (programů CŽV).

** Tento výstup byl na základě rozhodnutí řešitelského jádra navržen k zařazení nad rámec zadání výzvy.

²³ MUNI zastupoval v řešitelském jádře prorektor pro vnější vztahy a CŽV prof. Ing. Martin Kvizda, Ph.D., od roku 2023 pak prorektorka pro personální politiku, CŽV a udržitelnost Ing. Monika Jandová, Ph.D. UPOL byl zastoupen prorektorem pro studium, prof. Mgr., MgA. Vitem Zouharem, Ph.D.

2.1.2 Dosažené výstupy Projektu

Bezprostředně po předložení návrhu Projektu přistoupilo řešitelské jádro k samotnému věcnému řešení Projektu NPO SC C1. Mikrocertifikáty byly i na této úrovni dosud neuchopeným konceptem, a bylo třeba se v něm zorientovat. V době schvalování návrhu Projektu ze strany MŠMT, tedy ve druhém čtvrtletí roku 2022, byl zrovna projednáván jeho návrh a následně vydáno samotné Doporučení Rady, kterému se věnovaly podkapitoly 1.2.2 a 1.2.3. Výzva na tento dokument (ve fázi jeho příprav) přímo odkazovala a Doporučení Rady se tak přirozeně stalo hlavním východiskem věcného řešení Projektu NPO SC C1.

K dispozici byla tedy skupina tzv. konstitučních doporučení (k jednotlivým skupinám doporučení blíže v podkapitole 1.2.2) – A.a) navržená definice pojmu mikrocertifikát, A.b) evropské standardní prvky popisu mikrocertifikátů a A.c) evropské zásady pro koncipování a vydávání mikrocertifikátů.

Zjevná byla souvislost s tzv. institucionalizačním doporučením členským státům B.a) usnadnit rozvoj mikrocertifikátů na vysokoškolských institucích, které se MŠMT ve spojení s doporučením B.c), tj. poskytnutím veřejného financování, touto výzvou zřejmě snažilo do jisté míry naplnit. Ve výzvě se také dílčím způsobem promítlo doporučení D.c), když jedním z úkolů bylo vytvořit *společný on-line katalog kurzů* (vedoucích k zisku mikrocertifikátů).

Bylo nutné zasadit koncept mikrocertifikátů do právního i praktického rámce činnosti VVŠ. Za tím účelem bylo třeba identifikovat právní povahu mikrocertifikátu (té se věnovala podkapitola 1.3) a dále zohlednit zejména stanovený cíl vytvořit *informační systém určený pro ověřování výsledků vzdělávání* (mikrocertifikátů). K zajištění vzájemného porozumění všech v Projektu zapojených VVŠ, které ne všechny měly z vlastního rozhodnutí zastoupení v některé z pracovních skupin a nebyly tak přítomny odborným diskusím v nich nebo v rámci řešitelského jádra, byla pro potřeby Projektu formulována následující upřesňující definice pojmu mikrocertifikát. Jak se totiž ukázalo, vykročení ze zajetých kolejí mnohaletého vydávání osvědčení o absolvování programu CŽV v zásadě výhradně v listinné podobě nebylo pro část administrativního aparátu VVŠ zcela přirozené.

„Micro-credential (~s pl.) neboli mikrocertifikát – je elektronický záznam – osvědčení – o absolvování jednotky učení malého rozsahu vyjádřeného ECTS kredity a dosažení jasně definovaných a ucelených výsledků učení, tedy souboru znalostí, dovedností a postojů, které tvoří způsobilosti (kompetence).

Tyto jednotky učení jsou zařazeny do Evropského rámce kvalifikací (EQF), podléhají systému standardizovaných procesů zajištění kvality a jsou posuzovány podle transparentních a jasně vymezených kritérií. Jednotkou učení může být například program CŽV ve smyslu § 60 odst. 1 zákona č. 111/1998 Sb., zákona o vysokých školách, případně jejich soubor (několik souběžných nebo návazných programů CŽV).“

Takto formulovaná definice měla zajistit porozumění složité povaze mikrocertifikátu, který byl v Projektu uchopen jako osvědčení o absolvování programu CŽV ve smyslu § 60 odst. 2 ZoVŠ a zároveň jako elektronický záznam (pro potřeby informačního systému pro ověřování mikrocertifikátů). Definice respektuje klíčové požadavky na mikrocertifikáty obsažené v definici Doporučení Rady a zároveň tvoří jasnou vazbu s českému právnímu řádu známou formu vzdělávání poskytovanou VŠ – programy CŽV.

VVŠ se tak v rámci Projektu vydaly jedinou možnou cestou, která dávala v kontextu jejich činnosti smysl a pojaly mikrocertifikáty jako certifikaci absolvování kvalitativně vysoko umístěných programů CŽV s povinnou vazbou na ECTS a EQF, což jsou prvky ve vysokoškolském prostředí standardně používané k charakteristice poskytovaného vzdělávání na úrovni studijních programů, respektive studijních předmětů.

Nyní lze vzpomenout jednu z definic navrhovanou Oliver (2019, s. 20) ke credit-bearing micro-credentials. Ta s existencí kreditového ohodnocení mikrocertifikátu automaticky spojovala alespoň jeden ze dvou možných následků – *možnost přijetí ke studiu vysokoškolského studijního programu nebo uznatelnost kreditů do alespoň jednoho vysokoškolského studia*. Takovéto předpokládané následky ale vytvářejí enormní tlak na počáteční fáze koncipování (programů CŽV vedoucích k zisku) mikrocertifikátů. Vyžadují totiž explicitní vazbu na konkrétní studijní program, což do značné míry eliminuje jednu z hlavních potenciálních výhod mikrocertifikátů – flexibilitu, a dále jde přímo proti explicitnímu zadání Projektu – zlepšit prostupnost vzdělávání na úrovni VŠ.

V Projektu zvolený přístup ale možnost uznání splnění studijních povinností na základě doloženého mikrocertifikátu připouští, a to se snahou ho naopak co nejvíce usnadnit. Přijaté konstituční prvky mikrocertifikátu, tj. zejména evropské standardní prvky jejich popisu, značně zvyšují jeho informační hodnotu pro potřeby uznání posuzovaných jednotek vzdělávání (programů CŽV) jednotkám typickým učení (vzdělávání) v rámci vysokoškolského studia – studijním předmětům.

Z této definice následně vycházely všechny pracovní skupiny. Stran *obou analýz* (Kočí et al., 2023 a Kalná et al. 2023) lze shrnout, že představují detailní a bezesporu zajímavé vhledy do současného stavu poznání v národním, respektive mezinárodním prostředí. Z pohledu samotné implementace mikrocertifikátů je však zajímavých především zbývajících pět výstupů.

Výstup *Návrh jednotné podoby mikrocertifikátu a metodický manuál* (Sýkorová et al., 2023) tvoří soustava vzorů mikrocertifikátu (osvědčení) a metodický materiál pro práci s osvědčením. Oproti Doporučení Rady rozšiřuje jím stanovenou množinu povinných prvků (více v podkapitole 1.2.3) o další v rámci Projektu identifikované nezbytné položky – odkaz na právní předpis²⁴, číslo osvědčení, jazyk výuky a případné zařazení do soustavy kvalifikací. Projektový výstup předpokládá primárně elektronickou formu osvědčení (mikrocertifikátu) vizualizovanou ve formátu PDF. Vydávající instituci nicméně nic nebrání účastníkovi vzdělávání vydat mikrocertifikát také v listinné podobě, pokud o to nějaká ze stran projeví zájem. Předpokládá se vydávání v česko-anglickém znění. Je-li to vhodné, může být anglické znění nahrazeno zněním v jiném cizím jazyce. Metodický materiál dále obsahuje detailní popis jednotlivých položek a návod pro práci s nimi, podrobnosti ke grafickému zpracování osvědčení, a překlady položek v nejčastěji využívaných jazycích.

Metodika uznávání vzdělání doloženého mikrocertifikátem (Smitková et al., 2023) byla, vzhledem k celkovému stavu rozvoje konceptu mikrocertifikátů v ČR a věcnému zaměření Projektu (tj. prostředí VVŠ), nucena se omezit na možnosti uznání splnění studijních povinností (v rámci aktivního vysokoškolského studia) podle ZoVŠ²⁵, tedy na procesy, které jsou již akademickým i administrativním pracovníkům VŠ známé, dosud zejména v souvislosti se studijními povinnostmi (předměty) absolvovanými na stejné, nebo jiné VŠ, případně vyšší odborné škole.

Metodika dochází k závěru, že podobně, jako je tomu v případě studijních předmětů v rámci vysokoškolského studia, platné právo (ZoVŠ) neumožňuje automatickou uznatelnost ani

²⁴ V mikrocertifikátech vydávaných vysokou školou je automaticky odkazováno na § 60 ZoVŠ – jelikož se jedná o programy CŽV.

²⁵ Tedy v režimu § 68 odst. 1 písm. d) ve spojení s § 60 odst. 2 ZoVŠ.

Lze doplnit, že již na samém začátku projektu byl na základě iniciativy členů řešitelského jádra SC C1 předložen na MŠMT návrh na změnu znění § 60 odst. 2 ZoVŠ a to právě za účelem zvýšení potenciálu mikrocertifikátů zlepšit dostupnost vzdělání na úrovni VŠ. Aktuálně platné znění předmětného ustanovení připouští uznat určité množství kreditů získaných absolvováním programů CŽV, které jsou uskutečňovány „v rámci akreditovaných studijních programů“ do studia na VŠ. Předložený návrh tuto množinu programů CŽV rozšiřuje o programy CŽV „v rámci oblasti vzdělávání, pro kterou má VŠ institucionální akreditaci“. Předložený návrh byl ze strany MŠMT přijat a nyní je součástí novely ZoVŠ, která je právě v závěrečných fázích legislativního procesu. Nelze říci, že by šlo o komplexní řešení, o krok vpřed snad ano.

v případě mikrocertifikátů a předkládá tak alespoň popis postupů, jejichž prostřednictvím je uznání případně možné realizovat. Dalším významným přínosem metodiky je vymezení orgánu zabývajícím se zajištěním kvality programu ČŽV vedoucího k zisku mikrocertifikátu. Konkrétní způsob zajišťování kvality musí být v kautelách pravidel systému zajišťování a vnitřního hodnocení kvality vzdělávací činnosti dané VŠ. Přičemž je ale zejména stanoveno, že kvalitu programu ČŽV vedoucího k zisku mikrocertifikátu musí posuzovat kolektivní orgán (např. RVH VŠ, Vědecká rada VŠ, kolegium rektora, kolegium děkana aj.), tedy nikoliv například „jen“ garant studijního programu (např. oborově příbuzného), a to přímo, případně na základě vyjádření pověřených posuzovatelů.

Podobně i *Metodika pro sjednocení jednotlivých forem krátkodobého vzdělávání pomocí kreditového systému ECTS* (Tesaříková Čermáková et al., 2023) pracuje s VŠ známým konceptem. Z oblasti studijních programů ho však aplikuje v prostředí programů ČŽV a v souladu s ECTS poskytuje manuál ke stanovení jejich náročnosti prostřednictvím stanovených výsledků učení.

Významnými počiny Projektu jsou pak zejména oba „digitalizační“ výstupy – *společný on-line katalog kurzů* a *Informační systém určený pro ověřování výsledků vzdělávání*.

Společný on-line katalog kurzů představuje agregovanou nabídku všech programů ČŽV vedoucích k zisku mikrocertifikátu nabízených VVŠ. V rámci Projektu NPO SC C1 byl tento katalog vytvořen ve spolupráci s Domem zahraniční spolupráce (příspěvkovou organizací MŠMT) a je dostupný na webové stránce <https://www.studujnavs.gov.cz/>. Zvolené technické řešení nicméně umožňuje díky vybudování centrálního datového úložiště a jednotnému výměnnému formátu prezentaci nabídky programů i na jiných platformách různým cílovým skupinám.

Informační systém určený pro ověřování výsledků vzdělávání je pravděpodobně nejzajímavějším počinem Projektu, dostupný je na webové stránce <https://mikrocertifikat.cz/>. Pro vydávání, ověřování, uchovávání a sdílení mikrocertifikátů využívá infrastrukturu digitálních certifikátů Europass (EDCI). Nejedná se však o veřejnou databázi mikrocertifikátů. Mikrocertifikát je absolventovi zpřístupněn ve formátu EDC společně s odkazem pro ověření prostřednictvím tohoto informačního systému a dále je mu poskytnuta jeho vizuální reprezentace dle jednotné podoby mikrocertifikátu, a to ve formátu PDF (případně v listinné podobě). Je také možné dodat, že mikrocertifikát ve smyslu elektronického záznamu umožňuje oproti jeho vizuální reprezentaci zobrazení výrazně většího množství dat. Vizuální reprezentace představuje souhrn toho nejpodstatnějšího, elektronický záznam obsahuje všechny informace charakterizující daný mikrocertifikát, které vystavující instituce systému poskytla.

Projekt se podařilo v daném čase dokončit – všechny dosažené výstupy jsou k dispozici online na webu UK.²⁶ Jeho výsledkem je souhrn metodických a technických nástrojů, díky nimž jsou všechny zapojené VVŠ schopné navrhnout a realizovat vysoce kvalitní programy CŽV vedoucí k získání mikrocertifikátu. Tyto programy CŽV mohou VVŠ odvozovat od ucelených částí vzdělávání v rámci jejich stávající nabídky studijních programů, mohou vytvářet zcela nové programy CŽV reagující na aktuální poptávku účastníků vzdělávání a zaměstnavatelů. Mohou je vytvářet ve spolupráci a přímo na míru jednotlivým sektorům businessu. Do režimu mikrocertifikátů mohou samozřejmě také transformovat již existující programy CŽV. Absolventi těchto programů CŽV získají mikrocertifikát, který naplňuje evropské standardy Doporučení Rady k popisu mikrocertifikátu a v českém prostředí stanovuje nový práh informační hodnoty a přenositelnosti.

2.2 Další (chystané) iniciativy

Co se týče dalších kroků v implementaci konceptu mikrocertifikátů v České republice, hodí se zmínit právě se rozjíždějící projekt „Towards a harmonised micro-credential ecosystem in Czechia“.

Jde o iniciativu ve spolupráci MŠMT a OECD, jejíž avizovaným cílem je podle zatím poměrně stručných veřejně dohledatelných zmínek „... *podpořit vytvoření národní strategie pro mikrocertifikáty, která spojí sektory vysokoškolského, odborného a neformálního vzdělávání*“ (MŠMT, 2024a). Lze nicméně tušit záměr MŠMT sledovat další z doporučených kroků formulovaných v Doporučení Rady. Konkrétně pak institucionalizační doporučení B.b), tj. usnadnit rozvoj mikrocertifikátů v prostředí institucí odborného vzdělávání a přípravy, a také liberalizační doporučení C), tj. podporovat rozvoj mikrocertifikátů v neformálním (a informálním) vzdělávacím prostředí (k jednotlivým skupinám doporučení blíže v podkapitole 1.2.2).

Dne 3. října 2024 proběhla na půdě MŠMT ve spolupráci s OECD a Evropskou komisí zahajovací konference tohoto projektu, které měl autor této práce možnost se jako pozorovatel zúčastnit (MŠMT, 2024b). Cílem prezentovaným zástupci OECD je vytvoření návrhu strategie a plánu implementace harmonizovaného ekosystému mikrocertifikátů propojující účastníky vzdělávání, vzdělávací sektor (instituce vysokoškolského vzdělávání, odborného vzdělávání a přípravy, dalšího vzdělávání) a zaměstnavatele. Míra obecnosti prezentovaných východisek však vytváří jistou míru nejistoty. Módní slova jako mezioborovost, flexibilita a sociální inkluze zatím

²⁶ Výstupy dosažené v Projektu SC C1 jsou dostupné zde – <https://cczv.cuni.cz/CCZV-572.html>.

nepřinášejí ani náznaky obsahu, který si projekt slibuje doručit. V každém případě lze vítat kontinuitu v aktivitách MŠMT směrem k implementaci konceptu mikrocertifikátů. Projekt NPO SC C1 k ní, v oblasti vysokoškolského vzdělávání, položil základy.

3 POTENCIÁL VYUŽITÍ MIKROCERTIFIKÁTŮ VE ŠKOLSKÉM MANAGEMENTU

V první kapitole byl nejprve propojen obecný rámec managementu se specifickým prostředím vzdělávání. Pro potřeby této práce byly také vymezeny dvě komplementární úrovně řízení – řízení vzdělávacího systému (management vzdělávání) a řízení jednotlivé školy (školský management). Dále bylo provedeno základní pojmové vymezení mikrocertifikátu a byly představeny jeho klíčové konstituční prvky vycházející z Doporučení Rady – stěžejního koncepčního materiálu pro evropský, respektive český kontext implementace mikrocertifikátů.

Tyto poznatky je nyní možné aplikovat. V obou vymezených úrovních řízení vzdělávání lze identifikovat rozdílné cíle, kterých se management prostřednictvím manažerských funkcí snaží v oblasti implementace mikrocertifikátů dosahovat, a příslušné nástroje, které k tomu má k dispozici.

V rámci managementu vzdělávání v České republice jsou kompetence právním řádem rozděleny mezi ústřední orgány státní správy a územní samosprávné celky. Pro detailnější rozbor tato práce neposkytuje dost prostoru. Zjednodušeně řečeno, kraje a obce zřizují a spravují školy podle ŠZ. Jím přiznané portfolio kompetencí tedy v rámci implementace konceptu mikrocertifikátů nehraje významnější roli²⁷.

MŠMT jako ústřední orgán státní správy ve školství naproti tomu disponuje významnými koncepčními kompetencemi. MŠMT rozděljuje prostředky ze státního rozpočtu, stanovuje kvalifikační předpoklady pedagogických pracovníků (Eurydice, 2024) nebo koordinuje činnost ústředních orgánů státní správy a profesních komor v oblasti systému uznávání odborné kvalifikace²⁸ a v oblasti získávání kvalifikací v systému dalšího vzdělávání²⁹. Na úrovni řízení vzdělávacího systému je to tedy právě MŠMT, které má k funkční implementaci mikrocertifikátů příslušné kompetence.

²⁷ To samozřejmě neznamená, že by žádná neexistovala. Lze například zmínit, že významnou roli mohou územní samosprávné celky sehrát v rámci dialogu mezi vzdělávacími institucemi a zaměstnavateli a tím přispět k identifikaci kompetencí, po nichž je momentálně poptávka na pracovním trhu, respektive k vytvoření kurzů vedoucích k mikrocertifikátu, které tuto poptávku z pohledu účastníků vzdělávání i zaměstnavatelů uspokojí.

²⁸ Podle zákona č. 18/2004 Sb., o uznávání odborné kvalifikace a jiné způsobilosti státních příslušníků členských států Evropské unie a o změně některých zákonů (zákon o uznávání odborné kvalifikace).

²⁹ Podle zákona č. 179/2006 Sb., o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání a o změně některých zákonů (zákon o uznávání výsledků dalšího vzdělávání).

Co se týče nástrojů, kterými k tomu MŠMT v oblastech týkajících se mikrocertifikátů disponuje, uveďme nejprve tvorbu koncepčních a strategických dokumentů³⁰, jejichž prostřednictvím MŠMT samotné cíle stanovuje (Veber, 2009, s. 25). Dále jsou to samozřejmě také legislativní nástroje na úrovni zákonů (prostřednictvím Vlády ČR) či prováděcích právních předpisů (je-li k tomu zákonem zmocněno³¹) a nástroje v oblasti systému financování (financování DVPP prostřednictvím tzv. ostatních neinvestičních výdajů v rámci rozpočtů škol a dotační výzvy MŠMT). Zmínit lze i standardy a metodická doporučení zejména týkající se systému (akreditací) DVPP. Soustavě konkrétních vybraných doporučení pro management vzdělávání se věnuje kapitola 4.

Co se týče řízení na úrovni školského managementu, náleží naprostá většina kompetencí při řízení školy jejímu řediteli. Ten odpovídá za kvalitu a efektivitu vzdělávacího procesu, kurikula školy, za řízení materiálních, finančních a lidských zdrojů atd. (Průcha et al., 2013, s. 245). Dílčím způsobem se na správě školy podílí také školská rada. Jak plyne z § 168 školského zákona, má v několika vyjmenovaných případech koncepční a kontrolní role. Z pohledu možného využití mikrocertifikátů ve školském managementu je to nicméně v zásadě výhradně ředitel školy, v jehož rukou jsou relevantní kompetence – neboť je to on, kdo jako statutární orgán zastupuje zaměstnavatele v pracovněprávních věcech. Specifika vztahu ředitele školy a jeho zaměstnavatele, tj. školy jako právnické osoby ponechme pro potřeby této práce stranou.

3.1 Potřeba dalšího vzdělávání (pedagogických pracovníků)

Ředitel jako manažer školy, pracovník odpovědný za její správu a řízení, vede podle toho, zda vykonávají přímou pedagogickou činnost podle ZoPP, dvě skupiny zaměstnanců:

- 1) pedagogické pracovníky a
- 2) nepedagogické pracovníky.

Obecnou úpravu právních vztahů mezi zaměstnanci a zaměstnavateli obsahuje zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce (dále jen „ZP“). Stran vzdělávání se v § 227 až § 235 hovoří v souvislosti s péčí o zaměstnance o tzv. odborném rozvoji zaměstnanců. Kromě zaškolení, zaučení a odborné praxe absolventů škol stanovuje ZP zaměstnavateli práva a povinnosti

³⁰ V tomto kontextu se jedná o *Strategii vzdělávací politiky ČR do roku 2030+, Strategický záměr ministerstva pro oblast vysokých škol na období od roku 2021 a Dlouhodobé záměry vzdělávací politiky ČR*.

³¹ Kromě MŠMT to mohou být i jiná ministerstva, která zákon k vydání relevantního příslušného prováděcího předpisu zmocňuje, např. Ministerstvo vnitra nebo Ministerstvo obrany – srov. § 24 odst. 6 ZoPP.

(a odpovídající práva a povinnosti také zaměstnanci) týkající se prohlubování a zvyšování kvalifikace.

Každý zaměstnanec má dle § 230 odst. 2 ZP povinnost prohlubovat si svoji kvalifikaci k výkonu sjednané práce a zaměstnavatel má právo uložit zaměstnanci účast na přípravě k prohloubení kvalifikace. Prohlubováním kvalifikace se nemění její podstata.

Zvyšováním kvalifikace se pak pro účely pracovněprávních vztahů rozumí příprava k dosažení vyššího stupně vzdělání (nové kvalifikace), ovšem pouze ta příprava, která je podle § 231 odst. 2 „v souladu s potřebou zaměstnavatele“.

Pedagogickým pracovníkem je podle platného znění § 2 odst. 1 ZoPP účinného od 1. 1. 2025³² ten, „kdo koná přímou vyučovací, přímou výchovnou, přímou speciálněpedagogickou nebo přímou pedagogicko-psychologickou činnost přímým působením na vzdělávaného, kterým uskutečňuje výchovu a vzdělávání na základě [školského zákona] ...“, a je zaměstnancem definované množiny právnických osob (školy v tomto smyslu, společenstva obcí, státu aj.) nebo ředitelem, a dále také zaměstnanec vykonávající přímou pedagogickou činnost v zařízeních sociálních služeb. Za příklad pracovníků vykonávajících přímou pedagogickou činnost podle § 2 odst. 2 ZoPP uveďme učitele, vychovatele, speciální pedagogy, psychology, či asistenty pedagoga.

Nepedagogickými pracovníky jsou v zásadě všichni ostatní pracovníci školy. Je možné je ještě kategorizovat na odborné pracovníky (např. sociální pracovníci ve školských poradenských zařízeních nebo zdravotníci) a technicko-hospodářské pracovníky (zabezpečující chod školy – administrativu, služby, údržbu, případně stravování), avšak většího detailu zde není třeba.

Naproti tomu je třeba konstatovat, že na rozdíl od nepedagogických pracovníků se těch pedagogických podle § 24 odst. 1 ZoPP po dobu výkonu jejich pedagogické činnosti týká povinnost dalšího vzdělávání, kterým si obnovují, udržují a doplňují kvalifikaci (terminologicky odpovídá prohlubování kvalifikace podle § 230 ZP). Podle odst. 2 pak mají právo účastnit se dalšího vzdělávání, kterým si kvalifikaci zvyšují, respektive též získávají a rozšiřují. Tato úprava ZoPP je však, jak upozorňuje Bognárová (Zákoník práce. Komentář, 2023, s. 1046), k úpravě ZP zvláštní, a postup týkající se zvyšování kvalifikace a podmínek, za kterých se koná, upravený ZP se v případě dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků nepoužije.

³² Vzhledem k časové blízkosti psaní tohoto textu a nabytí účinnosti poslední novely ZoPP, tj. souhrnného změnového zákona č. 196/2024 Sb., bude dále pracováno s jeho již platným, ale dosud neúčinným zněním.

Další vzdělávání pedagogických pracovníků (dále jen „DVPP“) je zvláštní oblastí dalšího vzdělávání, které ve smyslu ZoPP navazuje na odbornou kvalifikaci, respektive přípravné vzdělávání pro přímou pedagogickou činnost (srov. také Průcha et al., 2013, s. 35 a 189), kterou daný pedagogický pracovník vykonává. Dle § 164 odst. 1 písm. c) ŠZ odpovídá ředitel školy a školského zařízení za odbornou a ŠZ pedagogickou úroveň vzdělávání (a školských služeb), tj. za kvalitu veřejné služby poskytované jím řízenou školou.

Jak bylo stanoveno výše, vzdělávání (tj. ve smyslu legislativní zkratky § 1 ŠZ vzdělávání a výchovu) uskutečňují pedagogičtí pracovníci. Ve vztahu k pedagogickým pracovníkům má pak ředitel školy ve smyslu § 164 odst. 1 písm. e) ŠZ povinnost vytvářet podmínky pro jejich další vzdělávání a ve spojení s § 24 odst. 3 ZoPP povinnost organizovat toto DVPP podle plánu dalšího vzdělávání, který stanoví po předchozím projednání s odborovou organizací. Při stanovení plánu dalšího vzdělávání musí ředitel školy přihlížet ke studijním zájmům pedagogického pracovníka, potřebám a rozpočtu školy.

V § 24 odst. 4 uvádí ZoPP demonstrativní výčet způsobů, kterými se může DVPP uskutečňovat. Uvedeny jsou neformalizované způsoby, tj. samostudium, neformální vzdělávání a sdílení zkušeností, a formalizované, respektive institucionalizované způsoby zvyšování kvalifikace, tj. vzdělávání uskutečňované na VŠ, v zařízeních pro DVPP a v jiných zařízeních, které k tomu byly MŠMT akreditovány podle ZoPP. V souvislosti s učiteli zdravotnických studijních oborů je ještě uvedena zvláštní kategorie dalšího vzdělávání zdravotnických pracovníků, které probíhá podle pravidel stanovených jinými právními předpisy³³ (jak z nich plyne, i zde jde o kombinaci formalizovaného a neformalizovaného vzdělávání). Podle § 24 odst. 5 ZoPP je dokladem o absolvování (formalizovaného) dalšího vzdělávání osvědčení, které vydává příslušná vzdělávací instituce. Pro úplnost je vhodné ještě dodat, že je-li vzdělávací institucí VŠ, uskutečňuje DVPP ve formě programů CŽV.

Z uvedeného plyne zákonem jasně vymezený manažerský cíl vedoucích pracovníků školského managementu týkající se dalšího vzdělávání zaměstnanců, respektive DVPP, který se pochopitelně týká i samotných ředitelů. Mikrocertifikáty pak představují velice efektivní nástroj, který je možné při plnění tohoto cíle využívat.

³³ Zákon č. 95/2004 Sb., o podmínkách získávání a uznávání odborné způsobilosti a specializované způsobilosti k výkonu zdravotnického povolání lékaře, zubního lékaře a farmaceuta a Zákon č. 96/2004 Sb., o podmínkách získávání a uznávání způsobilosti k výkonu nelékařských zdravotnických povolání a k výkonu činnosti souvisejících s poskytováním zdravotní péče a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o nelékařských zdravotnických povoláních).

Tohoto potenciálu si povšimly i samotné VVŠ a do svých nabídek programů CŽV vedoucích k získání mikrocertifikátu již začínají některé kurzy určené pro pedagogické pracovníky transformovat. Mikrocertifikát je již nyní možné získat například absolvováním programů CŽV *Studium pedagogiky pro učitele odborných předmětů SŠ, pro učitele praktického vyučování SŠ, pro učitele odborného výcviku SŠ, pro učitele uměleckých odborných předmětů ZUŠ, SŠ a konzervatoři* (Studuj na VŠ, 2024c), či *Kariérové poradenství prakticky* (Studuj na VŠ, 2024b). Pro ředitele škol by mohl být z oblastí týkajících se managementu zajímavý program CŽV *Finanční řízení malého podniku* (Studuj na VŠ, 2024a), byť není explicitně zaměřen na finanční management školy.

3.2 Význam a přínosy mikrocertifikátů ve školském managementu

Jak plyne z pojmového vymezení mikrocertifikátů (podkapitola 1.2) a současného stavu implementace mikrocertifikátů v ČR (kapitola 2), potenciál pro jejich uplatnění v rámci školského managementu aktuálně spočívá zejména ve standardizovaném vysoce kvalitním dokládání dalšího vzdělávání zaměstnanců školy. Jednak dokládání formalizovaného DVPP (včetně ředitele školy), jednak dokládání prohlubování kvalifikace a zvyšování kvalifikace nepedagogických pracovníků.

Koncept mikrocertifikátů pak svou podstatou přináší do prostředí školského managementu řadu přínosů. Mezi nejvýznamnější patří vysoká informační hodnota mikrocertifikátů, snadná přenositelnost díky elektronizaci, nebo zacílení na specifické kompetence.

3.2.1 Vysoká informační hodnota mikrocertifikátů

Jak si všimá i *Strategický záměr ministerstva pro oblast vysokých škol na období od roku 2021* (MŠMT, 2020 b, s 34), jsou již dnes absolventům kurzů celoživotního vzdělávání vystavovány certifikáty. Tyto však ne vždy poskytují zaměstnavatelům dostatek informací o tom, co jejich držitelé skutečně umí. Jak již bylo zmíněno v podkapitole 1.2.1, dokument v tomto duchu stanovuje operační cíl 2.F *zvýšit informační hodnotu dokladů o dosažených výsledcích učení v celoživotním vzdělávání pro zaměstnavatele*, a to mimo jiné právě prostřednictvím využití mikrocertifikátů. Předpokládal sice, že doporučenou podobu mikrocertifikátu, obsahující informace o hodinovém i kreditovém rozsahu kurzu a dosažených výsledcích učení, vytvoří samo MŠMT, avšak v rámci Projektu NPO SC C1 to bylo svěřeno VVŠ. Jednotné podobě

mikrocertifikátu i dalším výstupům dosaženým v Projektu se blíže věnuje podkapitola 2.1.2. Nyní je již dostupný jednotný vzor mikrocertifikátu, který díky zohlednění všech relevantních konstitučních doporučení (Rada EU, 2022, s. 5-7 a 12-16), splňuje nároky na vysokou informační hodnotu.

Mikrocertifikát identifikuje jeho držitele, popisuje dosažené výsledky učení a způsob jejich ověření, vyjadřuje studijní zátěž nutnou k dosažení výsledků učení (prostřednictvím ECTS) a úroveň EQF, případně uvádí dosaženou kvalifikaci v rámci Národní soustavy kvalifikací.

3.2.2 Snadná přenositelnost díky elektronizaci

V rámci Projektu NPO SC C1 se VVŠ rozhodly pojmout mikrocertifikát zároveň jako osvědčení (o absolvování programu CŽV) a zároveň jako elektronický záznam, který je jeho držiteli, a každému, s kým se ho držitel rozhodne sdílet, dostupný online (mimo jiné prostřednictvím elektronického systému pro ověřování mikrocertifikátů). Pro jeho držitele je tedy snadný jak přístup k němu, tak jeho sdílení se zaměstnavateli, uznávacími orgány³⁴ nebo jinými institucemi. To může značně ulehčit prokazování dovedností a kvalifikací při hledání zaměstnání nebo procesu jejich uznávání.

Elektronická forma mikrocertifikátů navíc díky v Projektu NPO SC C1 zvolenému technickému řešení využívající infrastrukturu digitálních certifikátů Europass (EDCI) nabízí vysokou míru zabezpečení, například proti ztrátě nebo zfalšování. Napojení na číselníky využívané platformou Europass umožňuje strojové čtení dat mikrocertifikátu a poskytuje interoperabilitu napříč institucemi, případně státy v rámci EU.

3.2.3 Zacílení na specifické kompetence

Jak již bylo řečeno, povinnost DVPP se týká i ředitelů samotných. Ti musí ve své práci zvládat nejen roli pedagogické autority s excelentními pedagogickými kompetencemi, ale také roli manažera všeho, co se řízení školy týká. Musejí být znalci relevantních oblastí práva, ekonomiky, účetnictví, marketingu, vedení lidí a mnoha dalších oborů a k tomu zvládat všechny manažerské funkce.

Kvalifikační předpoklady pro výkon činnosti ředitele školy podle § 5 ZoPP sice počítají s určitou pedagogickou praxí a ziskem znalostí v oblasti řízení školství (v rámci formalizovaného

³⁴ Např. ve smyslu § 75 zákona č. 96/2004 Sb., o nelékařských zdravotnických povoláních.

DVPP nebo případně vysokoškolským vzděláním), ředitelé se ale mohou při výkonu svého povolání snadno ocitnout v situaci reálné aktuální potřeby specificky zaměřených dovedností a znalostí. Nabízí se tedy využití nabídky kurzů (programů) CŽV vedoucích k získání mikrocertifikátů. Ve spojení s dalšími uvedenými výhodami mikrocertifikátů jde o ideální způsob, kterým nabídnout ředitelům konkrétní úzce zaměřené vzdělávání.

3.2.4 Uznatelnost částečného vysokoškolského vzdělání

Mikrocertifikáty přinášejí možnost formalizace dosažených výsledků učení i pro studenty, kteří ukončí své vysokoškolské studium neúspěšně. V rámci ucelených částí vzdělávání (např. předmětu nebo skupiny předmětů) může být za jejich absolvování vydán mikrocertifikát. Tím by bylo zajištěno, že dosažené výsledky učení nejsou pro účastníka vzdělávání ztraceny, respektive nezůstávají efektivně nedoložitelné. To může usnadnit zapojení do dalšího vzdělávání nebo na trh práce i pro neúspěšné studenty.

Strategický záměr ministerstva pro oblast vysokých škol na období od roku 2021 toto formuloval jako očekávané opatření na úrovni VŠ v souvislosti s již zmiňovaným operačním cílem 2.F ke zvýšení informační hodnoty dokladů o dosažených výsledcích učení (MŠMT, 2020b, s 34). Mikrocertifikáty toto již v aktuálním stavu implementace v ČR účinně umožňují.

Bylo by možné hovořit i o dalších, abstraktnějších přínosech mikrocertifikátů – o sociální inkluzi či aktivním občanství (MŠMT 2024b). Jde o významné oblasti, v nichž mohou mít mikrocertifikáty jistě také pozitivní dopady. Autor této práce se nicméně pokusil zaměřit na konkrétní a pozorovatelné přínosy.

3.3 Výzvy a omezení mikrocertifikátů ve školském managementu

Vedle značných přínosů, které mikrocertifikáty školskému managementu nabízí, mají i řadu výzev a omezení, které je nutné v rámci jejich implementace překonat. Tato podkapitola předkládá čtyři vybrané tematické okruhy. Zjevnou a zásadní výzvou konceptu mikrocertifikátů je jeho zatímní neukotvení v právních předpisech, respektive potenciální neznalost či nerespektování rámce, které pro koncipování a vydávání mikrocertifikátů vytvořily VVŠ. Zmíněna bude také nutnost efektivní komunikace podstaty mikrocertifikátů a jejich omezení ve vztahu k menším jednotkám učení.

3.3.1 Neukotvení mikrocertifikátů v právních předpisech

Jak již bylo konstatováno, mikrocertifikáty nejsou v České republice dosud zakotveny v legislativě, což může vytvářet značnou nejistotu ohledně jejich vydávání nebo uznávání v rámci vzdělávacího systému a trhu práce. Absence jasného právního rámce znamená, že vzdělávací instituce (s výjimkou VVŠ), zaměstnavatelé a další subjekty nemusejí mít jasnou představu o tom, jaké standardy musí mikrocertifikáty naplňovat a jak by s nimi mělo být zacházeno ve vztahu k tradičním a známým způsobům dokládání dosažené kvalifikace.

Prakticky jejich použití žádný právní předpis nevyklučuje. Mikrocertifikát je, respektive může být, kvalitnější obdobou již existujících certifikací o dosažení stanovených výsledků učení. Jak bylo vyloženo výše, z pohledu VŠ jsou fakticky informačně hodnotnějším osvědčením o absolvování programu CŽV. Tento stav nejistoty ale zpomaluje jejich širší implementaci a brání rozvoji jednotného přístupu na národní úrovni.

3.3.2 Neznalost, případně nerespektování vytvořeného rámce

VVŠ v České republice v rámci společného Projektu NPO SC C1 vytvořily konsensuální pokročilé metodiky a technické zázemí pro efektivní implementaci mikrocertifikátů. Avšak subjekty mimo tento rámec, jako jsou vyšší odborné školy nebo soukromé vzdělávací instituce, nemusejí tyto metodické pokyny znát, či je respektovat. Tím samozřejmě autor nepředjímá, že nebudou respektovány záměrně.

Implementace na základě metodik a doporučení bez promyšleného legislativního rámce ale může vytvářet potenciál k rozdílům v kvalitě a obsahu mikrocertifikátů. To může zase značně narušit jejich důvěryhodnost a zkomplikovat vzájemné uznávání mikrocertifikátů mezi různými institucemi a sektory. Mikrocertifikáty v současnosti vydávané VVŠ (za předpokladu, že ty samy se řídí vlastním dohodnutým rámcem koncipování a vydávání mikrocertifikátů) určují jejich kvalitativní standard, nelze však odhlédnout od skutečnosti, že se tak děje na základě tzv. *soft law*, nejde o závazná a vymahatelná pravidla.

3.3.3 Nedostatečná informovanost mezi relevantními subjekty

Výzvu na cestě k úspěšné implementaci konceptu mikrocertifikátů jistě představuje také efektivní a srozumitelná komunikace jejich podstaty a přínosů všem zainteresovaným stranám (účastníkům vzdělávání, zaměstnavatelům, vzdělávacím institucím atd.). Nesmí se zapomenout na skutečnost, že hlavními konzumenty potenciálních přínosů mikrocertifikátů mají být lidé.

Mikrocertifikáty mohou být užitečným a efektivním nástrojem v rozvoji vzdělávání, nikoliv abstraktním pojmem odvádějícím pozornost od hlavní výzvy vzdělávání dneška, kterou je nalezení rovnováhy mezi individuálními potřebami jednotlivce a požadavky pracovního trhu. Mikrocertifikáty dosud nemají vybudovanou srozumitelnou značku a jejich konzistentní a srozumitelné uchopení klade na manažery implementace této novinky nemalé nároky.

3.3.4 Použití ECTS pro menší jednotky učení

Evropský systém přenosu a akumulace kreditů (ECTS) je primárně navržen pro použití ve vzdělávacích cyklech delšího rozsahu, přičemž 1 kredit by měl odpovídat 25 až 30 hodinám studijní zátěže nutné k dosažení stanovených výsledků učení (EU, 2015, s. 10 a např. 19). Používání tohoto systému může narážet na limity u těch jednotek vzdělávání, jejichž studijní zátěž této minimální hranice nedosahuje, tj. nedosahují ani 25 hodin studijní zátěže. To podle dostupné databáze udělovaných akreditací v systému DVPP³⁵ není výjimkou. Některé přístupy ke konceptu mikrocertifikátů se snaží definovat minimální (případně i maximální) počty kreditů, kterými musí být daná jednotka učení „ohodnocena“, aby mohl být vydán mikrocertifikát, příkladem je *Common Microcredential Framework* již zmiňovaný v podkapitole 1.2.1 (European MOOC Consortium, 2021). Doporučení Rady ani dostupné koncepční dokumenty na národní úrovni se k této otázce zatím nevyjadřují. Dle mínění autora není minimální hranice nezbytného kreditového ohodnocení pro efektivní fungování konceptu mikrocertifikátů nutná. Tento problém by mohl být vyřešen vhodným nastavením možností kumulace získaných mikrocertifikátů do větších celků. Tato problematika však zatím zůstává k řešení.

³⁵ Databáze udělených akreditací v systému DVPP je dostupná zde: <https://msmt.gov.cz/vzdelavani/dalsi-vzdelavani/databaze-akci-dvpp>.

4 DOPORUČENÍ PRO MANAGEMENT VZDĚLÁVÁNÍ ČR

Jak bylo do určité míry demonstrováno v podkapitole 1.2, debaty o teoretickém ukotvení mikrocertifikátů by mohly zaměstnávat odborníky ještě řadu let. Přesto se zejména v posledních dvou letech podařilo v českém vysokoškolském prostředí dosáhnout řady konkrétních výsledků a Česká republika se v evropském prostředí stala jedním z leaderů v implementaci konceptu mikrocertifikátů. Stalo se tak díky společnému projektu VVŠ v rámci Národního plánu obnovy. Jeho řešení a dosaženým výstupům se věnovala podkapitola 2.1 této práce.

V podkapitole 3.1 pak byl identifikován potenciál, který má koncept mikrocertifikátů ve školském managementu, respektive managementu vzdělávání. Tento potenciál se přirozeně nejvíce materializuje v oblasti dalšího vzdělávání pracovníků ve školství, zejména pak pedagogických pracovníků. Řízení procesů na této úrovni školského managementu je úkolem ředitelů škol. Podmínky, ve kterých tak mají a mohou činit, nicméně z pozice ústředního správního orgánu ve školství nastavuje MŠMT.

V této kapitole tedy autor předkládá soustavu vybraných na sebe navazujících klíčových doporučení pro management vzdělávání České republiky. S cílem efektivně implementovat mikrocertifikáty do českého vzdělávacího systému jako celku jsou zohledněny zejména přínosy a výzvy identifikované v podkapitolách 3.2 a 3.3. Doporučení obsahuje konkrétní kroky, které mají zajistit kvalitu mikrocertifikátů, jejich důvěryhodnost a vysokou přidanou hodnotu pro jejich držitele i zaměstnavatele.

Definovat mikrocertifikát

Prvním krokem je formální definování mikrocertifikátu v rámci legislativy a koncepčních a strategických dokumentů. Definice by měla v maximální možné míře respektovat vymezení mikrocertifikátu podle Doporučení rady (Rada EU, 2022) a musí být srozumitelná pro všechny zúčastněné strany, včetně vzdělávacích institucí, zaměstnavatelů a účastníků vzdělávání. Východiskem pro tuto jednotnou definici může být definice dosažená VVŠ v rámci Projektu NPO SC C1 (podkapitola 2.1). Srozumitelnost zajistí explicitní uvedení, že se jedná o osvědčení – doklad o vzdělání – který sice ze své povahy primárně existuje v elektronické podobě, ale může být účastníkovi vzdělávání vydán také v listinné podobě.

Mikrocertifikát by měl být primárně elektronický

Pro plné naplnění svého potenciálu by měly být mikrocertifikáty od počátku pojímány primárně jako elektronická osvědčení. To umožní dlouhodobé uchovávání a snadnou manipulaci s nimi v rámci národního i mezinárodního prostředí, zvýší důvěryhodnost a umožní snadné ověření pravosti. MŠMT by mělo využít dosažených poznatků a technického řešení v rámci Projektu NPO SC C1 (podkapitola 1.2).

Stanovit standardní prvky pro popis mikrocertifikátu

Pro zajištění jednotnosti a transparentnosti je nutné standardizovat prvky (respektive položky) pro popis mikrocertifikátů. Jednotný formát usnadní sdílení informací mezi vzdělávacími institucemi, účastníky vzdělávání, zaměstnavateli a dalšími subjekty. Tyto standardizované prvky pro popis mikrocertifikátů by měly vycházet z Doporučení Rady (Rada EU, 2022) a zohledňovat soustavu položek pro popis mikrocertifikátů navrženou v rámci Projektu NPO SC C1 (podkapitola 1.2). Tyto standardizované prvky by měly být přímo navázány na položky Europassu, klíčový evropský nástroj pro prezentaci dovedností a kvalifikací jednotlivce, což usnadní mezinárodní uznatelnost. Pokud položky Europassu neodpovídají specifickým potřebám českého vzdělávacího systému nebo trhu práce, je rolí MŠMT, aby byly prostřednictvím dialogu položky adekvátně modifikovány. Tento krok zajistí, že mikrocertifikáty budou relevantní pro české podmínky a zároveň zůstanou kompatibilní na evropské úrovni.

Stanovit množinu subjektů, které mohou mikrocertifikáty vydávat

Pro zajištění kvality mikrocertifikátů je nutné vymezit, které subjekty (vzdělavatelé) mohou tyto doklady o vzdělání vydávat. Mezi tyto subjekty by měly patřit vzdělávací instituce formálního vzdělávání a další vzdělávací instituce, kterým stát svěřuje oprávnění poskytovat vzdělávání vedoucí k zisku příslušné kvalifikace. Těmito subjekty mohou být dle jejich povahy veřejné i soukromé vzdělávací instituce.

- Vysoké školy – pro programy CŽV (a ucelené části vzdělávání v akreditovaných studijních programech).
- Vyšší odborné školy – ty by mohly být kupříkladu zmocněny vydávat mikrocertifikáty v rámci jejich akreditovaných vzdělávacích programů.
- Další vzdělávací instituce, kterým stát uděluje zákonem předvídaným způsobem oprávnění ke vzdělávací činnosti, případně také akreditaci, např. zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků.

Tímto krokem se zajistí, že mikrocertifikáty budou vydávány pouze důvěryhodnými vzdělavateli s odpovídající odborností a kvalitou.

Je pak otázkou, zda a případně jak přesně zahrnout například i autorizované osoby, které jsou podle příslušného právního předpisu oprávněny vydávat osvědčení o úspěšném vykonání zkoušky a získání profesní kvalifikace v rámci Národní soustavy kvalifikací.³⁶ V takovém případě je však nutné znovu zdůraznit vysoké nároky na kvalitu, jíž mají být mikrocertifikáty nositeli.

Harmonizovat existující legislativu týkající se osvědčení

Stávající legislativa nezřídka stanovuje povinnou podobu osvědčení, kterou je vydávající instituce ve vztahu ke konkrétnímu kurzu (jednotce vzdělávání) povinna respektovat.³⁷ To může využití mikrocertifikátu znemožnit či zkomplikovat. Pokud je stanovena konkrétní podoba, může to mít význam pro zajištění důvěryhodnosti daného osvědčení. V případě standardizace prvků popisující mikrocertifikát by však mohla nutnost dílčích úprav pro jednotlivé regulátory odpadnout. Harmonizace podoby těchto osvědčení do podoby mikrocertifikátu usnadní jejich vydávání, dokládání či uznávání. Jinak tomu je v případě DVPP. Jak plyne z § 27 odst. 2 písm. g) ZOPP, pro tyto účely se vzor osvědčení ani nestanovuje, MŠMT ho chce toliko „vidět“ v rámci akreditace příslušného vzdělávacího programu.

Podobně se k harmonizaci nabízí i další související oblasti, jako jsou ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání³⁸ nebo uznávání odborné kvalifikace a jiné způsobilosti občanů EU³⁹.

Uvedená doporučení nejsou samonosná a musí být doplněna řadou dalších nezbytných kroků. Vyjma VŠ (případně vyšší odborných škol) vzdělávací instituce v České republice typicky nevyužívají ECTS, bude tedy nutné tento systém šetrně ale jednotně rozšířit i do dalších oblastí, ve kterých to bude pro potřeby mikrocertifikátů vhodné a možné. Nezbytná je také srozumitelná komunikace obsahu a významu konceptu mikrocertifikátů. Implementace těchto doporučení pod vedením MŠMT nicméně jistě podpoří rozvoj mikrocertifikátů jako klíčového nástroje pro flexibilní a efektivní vzdělávání, a učiní je dostupnými také v prostředí školského managementu.

³⁶ Např. podle zákona č. 179/2006 o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání a o změně některých zákonů (zákon o uznávání výsledků dalšího vzdělávání).

³⁷ Např. vzory podle vyhlášky č. 22/2013 Sb., o vzdělávání na úseku ochrany zvířat proti týrání, která provádí zákon č. 246/1992 Sb., zákon České národní rady na ochranu zvířat proti týrání.

³⁸ Např. § 19 zákona č. 179/2006 Sb., o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání a o změně některých zákonů (zákon o uznávání výsledků dalšího vzdělávání).

³⁹ Např. § 29a zákona č. 18/2004 Sb., o uznávání odborné kvalifikace a jiné způsobilosti státních příslušníků členských států Evropské unie a o změně některých zákonů (zákon o uznávání odborné kvalifikace).

Jak bylo popsáno ve třetí kapitole, řízení dalšího vzdělávání (pedagogických pracovníků) je významnou částí úkolů svěřených ředitelům škol. Mikrocertifikáty mají značný potenciál tuto oblast kvalitativně posunout.

ZÁVĚR

Meritum této práce bylo věnováno mikrocertifikátům a jejich potenciálu ve školském managementu. Kapitola 1 demonstrovala v rámci teoretického rámování přetrvávající nejednotnost v nomenklatuře i samotném chápání pojmu. Přesvědčivé vymezení však pro evropské prostředí poskytuje Doporučení Rady (Rada EU, 2022). To mikrocertifikáty konstituuje prostřednictvím navržené definice a dále prostřednictvím evropských standardních prvků jejich popisu a soustavy evropských zásad pro jejich koncipování a vydávání.

Kapitola 2 popsala současný stav implementace mikrocertifikátů v ČR. Ve společném Projektu NPO SC C1 mezi lety 2022 a 2024 VVŠ konstituční prvky dle Doporučení rady zasadily do kontextu českého vysokého školství a vytvořily metodické a technické zázemí pro funkční koncipování a vydávání mikrocertifikátů v rámci jimi uskutečňovaných programů CŽV. Na základě Doporučení Rady pracovaly VVŠ pro účely projektu s touto konsensuální definicí:

*„**Micro-credential (~s pl.) neboli mikrocertifikát** – je elektronický záznam – osvědčení – o absolvování jednotky učení malého rozsahu vyjádřeného ECTS kredity a dosažení jasně definovaných a ucelených výsledků učení, tedy souboru vědomostí, dovedností a postojů, které tvoří způsobilosti (kompetence).*

Tyto jednotky učení jsou zařazeny do Evropského rámce kvalifikací (EQF), podléhají systému standardizovaných procesů zajištění kvality a jsou posuzovány podle transparentních a jasně vymezených kritérií. Jednotkou učení může být například program CŽV ve smyslu § 60 odst. 1 zákona č. 111/1998 Sb., zákona o vysokých školách, případně jejich soubor (několik souběžných nebo návazných programů CŽV).“

Byla stanovena jednotná podoba mikrocertifikátu a jeho povinné položky, byla vytvořena metodika aplikace systému ECTS v programech CŽV a metodika uznávání mikrocertifikátem doloženého vzdělání v rámci vysokoškolských studijních programů. Mikrocertifikáty jsou v pojetí VVŠ vydávány účastníkům vzdělávání primárně v elektronické podobě, vydání v listinné podobě je pak na uvážení dané vysokoškolské instituce. Vytvořen byl také společný on-line katalog kurzů vedoucích k zisku mikrocertifikátů na VVŠ a informační systém určený pro ověřování výsledků vzdělávání (včetně ověřování pravosti mikrocertifikátu jako takového). Ve svém celku představují tyto výstupy první reálný, funkční a důvěryhodný krok v zavádění mikrocertifikátů do českého vzdělávacího prostředí.

V kapitole 3 byl pro oblast školského managementu, respektive managementu vzdělávání identifikován hlavní potenciál mikrocertifikátů v dokládání dalšího vzdělávání pedagogických (i jiných) pracovníků.

Jejich hlavními přínosy jsou zejména vysoká informační hodnota a snadná přenositelnost díky primárně elektronické podobě. Jednotky učení (programy CŽV) vedoucí k zisku mikrocertifikátů jsou také ze své povahy ideální k nabídce úzce zaměřených výsledků učení. Zacilení na specifické kompetence může být zvláště užitečné pro vedoucí pracovníky ve školství, v jejichž osobě se musí koncentrovat jak excelentní pedagogické kompetence, tak vynikající manažerské dovednosti. V širším kontextu mikrocertifikáty také přinášejí efektivní možnost formalizace určitých logických celků výsledků učení dosažených v rámci neúspěšně ukončeného vysokoškolského studia.

Z výzev a omezení, kterým mikrocertifikáty v rámci implementace nadále čelí, byla pozornost věnována zejména potřebě legislativního ukotvení. To také neoddělitelně souvisí s potenciální neznalostí či nerespektováním dosaženého stavu poznání, respektive metodickým a technickým zázemím, které ve společném Projektu vytvořily VVŠ. Celý koncept dosud taktéž čelí výzvě v míře povědomí, které o něm odborná, a hlavně laická veřejnost má. Případná přetrvávající nízká míra povědomí a porozumění mikrocertifikátů přirozeně pouze oddálí jejich přínosy pro jednotlivce i instituce.

Sadu vybraných doporučení stran dalších nutných či vhodných kroků pro management vzdělávání ČR k zavedení mikrocertifikátů do praxe shrnuje kapitola 4. Do značné míry vycházejí z pojmenovaných výzev a omezení. Vedle přesvědčivého vymezení mikrocertifikátu čeká MŠMT náročný úkol spočívající v konkrétním vymezení okruhu subjektů (primárně zřejmě vzdělávacích institucí), kterým bude zákon přiznávat oprávnění vydávat osvědčení o absolvování určitého vzdělávání ve formě mikrocertifikátu. Tento krok je třeba nepodcenit, aby bylo vysoce kvalitní osvědčení i nadále spojováno výhradně s vysoce kvalitním vzděláváním. VVŠ se snaží tuto asociaci aktivně budovat také prostřednictvím robustních systémů (zejména vnitřního) zajištění kvality, kterým jimi nabízené programy CŽV vedoucí k zisku mikrocertifikátů podléhají.

Jak se tato práce pokusila demonstrovat, mají mikrocertifikáty velký potenciál. Jejich úspěšné zavedení bude nicméně záviset na ochotě a schopnosti všech zúčastněných subjektů spolupracovat na vytvoření funkčního a důvěryhodného systému. Předložená doporučení pro MŠMT v kapitole 4 nastavují dle mínění autora poměrně ambiciózní cíle, jejichž efektivní naplnění bude nesporně velkou výzvou. A i když na začátku práce hovořil o tom, že se nebude v práci věnovat (školském) managementu jako 3) *vědní disciplíně*, nemůže si nyní nevzpomenout

na slova Vebera (2009 s. 22), že „[m]anažer sice využívá různých nástrojů, technik a principů, ale při jejich uplatňování jsou neméně důležité intuice, kreativita, umění předvídat a případně v pravou chvíli riskovat. ... Za umění je považováno ... vytyčení příležitosti tam, kde ostatní vidí jenom chaos, rozpory a konflikty. To jsou prvky umění, bez kterého se úspěšný vrcholový manažer nemůže obejít.“ Nechť tedy ti vedoucí pracovníci, kteří břemeno implementace mikrocertifikátů v managementu vzdělávání nesou, v sobě potřebného umělce naleznou.

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

Doporučení Rady	Doporučení Rady ze dne 16. června 2022 o evropském přístupu k mikrocertifikátům pro celoživotní učení a zaměstnatelnost (2022/C 243/02)
DVPP	Další vzdělávání pedagogických pracovníků
EQF	European Qualification Framework, Evropský rámec kvalifikací
QF-EHEA	Qualifications Frameworks in the European Higher Education Area, kvalifikační rámec Evropského prostoru VŠ vzdělávání
EU	Evropská unie
MOOC	Massive open online course
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
MUNI	Masarykova univerzita
NPO	Národní plán obnovy
NQF	National Qualifications Frameworks, národní rámec kvalifikací
Program CŽV	Program celoživotního vzdělávání ve smyslu § 60 ZoVŠ
Projekt NPO SC A4	Projekt v rámci Národního plánu obnovy pro oblast vysokých škol Specifický cíl A4 - Kurzy zaměřené na rozšiřování dovedností (upskilling) nebo rekvalifikace (reskilling)
Projekt NPO SC C1 a Projekt	Projekt v rámci Národního plánu obnovy pro oblast vysokých škol Specifický cíl C1 – Zlepšení dostupnosti vzdělání na úrovni vysokých škol pomocí mikrocertifikátů (micro-credentials)
PS1 až PS7	Pracovní skupina 1 až 7 v rámci řešení Projektu NPO SC C1
SC	Specifický cíl výzvy NPO
Školský zákon – ŠZ	Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů
Správní řád – SŘ	Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů
Strategie 2030+	Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2030+
UK	Univerzita Karlova
UPOL	Univerzita Palackého v Olomouci
VŠ	Vysoká škola
VVŠ	Veřejná vysoká škola
Výzva	Výzva MŠMT k předkládání návrhů projektů v rámci Národního plánu obnovy pro oblast vysokých škol pro roky 2022–2024 ze dne 14. prosince 2021, v platném znění
ZoPP	Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů
ZoVŠ	Zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů
ZP	Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů

SEZNAM POUŽITÝCH INFORMAČNÍCH ZDROJŮ

1. Literatura

Akademický slovník současné češtiny [online] © 2012–2024 [cit. 8. 11. 2024]. Praha: Ústav pro jazyk český AV ČR, v. v. i. Dostupné z: <https://slovníkcestiny.cz/uvod.php>.

BLAŽEK, Ladislav, 2014. *Management: Organizování, rozhodování, ovlivňování*. 2., rozšířené vyd. Praha: Grada Publishing, a.s. ISBN: 978-80-247-4429-2.

BOGNÁROVÁ, Věra 2023. § 231 [Zvýšení kvalifikace]. In: BĚLINA, Miroslav, Ljubomír DRÁPAL et al. *Zákoník práce. Komentář*. 4. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck. ISBN 978-80-7400-951-8.

CLEMENTS, Kyle, Richard Edward WEST a Enoch HUNSAKER, 2020. Getting started with open badges and open microcredentials. *International Review of Research in Open and Distributed Learning*, **21**(1), 154–172. ISSN: 1492-3831. DOI: <https://doi.org/10.19173/irrodl.v21i1.4529>.

DESMARCHELIER, Renee a Lisa J. Cary, 2022. Toward just and equitable micro-credentials: an Australian perspective. *International Journal of Educational Technology in Higher Education*, **19**(12). DOI: <https://doi.org/10.1186/s41239-022-00332-y>.

EURYDICE, 2024. Hlavní rysy vzdělávacího systému. In: *eurydice.eacea.ec.europa.eu* [online]. © 2024 [cit. 16. 11. 2024]. Dostupné z: <https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/cs/national-education-systems/czechia/ceska-republika>.

EUROPEAN MOOC CONSORTIUM, 2021. Common Microcredential Framework. In: *emc.eadtu.eu* [online]. © 2024 [cit. 25. 11. 2024]. Dostupné z: <https://emc.eadtu.eu/cmfc/common-microcredential-framework-cmf>.

EVROSPKÁ KOMISE, 2015. *ECTS Users' Guide 2015*. Lucemburk: Úřad pro publikace Evropské unie. ISBN 978-92-79-43559-1. Dostupné také z: <https://doi.org/10.2766/87192>.

EVROSPKÁ KOMISE, 2021. *Návrh Doporučení Rady o evropském přístupu k mikrocertifikátům pro celoživotní učení a zaměstnatelnost*. COM (2021) 770 final. Dostupné také z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:52021DC0770>.

HENDRYCH, Dušan et al., 2016. *Správní právo. Obecná část*. 9. vyd. Praha: Nakladatelství C. H. Beck. ISBN 978-80-7400-624-1.

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY, 2020a. *Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2030+*. Praha: MŠMT. Dostupné také z: https://msmt.gov.cz/uploads/Brozura_S2030_online_CZ.pdf.

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY, 2020b. *Strategický záměr ministerstva pro oblast vysokých škol na období od roku 2021*. Praha: MŠMT. Dostupné také z: https://msmt.gov.cz/file/55003_1_1/.

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY, 2023. *Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky 2023-2027*. Praha: MŠMT. Dostupné také z: <https://msmt.gov.cz/file/61987/>.

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY, 2024a. Konference o mikrocertifikátech. In: *msmt.gov.cz* [online]. © 2013–2024 [cit. 23. 11. 2024]. Dostupné z: <https://msmt.gov.cz/konference-o-mikrocertifikatech>.

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY, 2024b. MŠMT směřuje k jednotnému přístupu k mikrocertifikátům. In: *msmt.gov.cz* [online]. © 2013–2024 [cit. 25. 11. 2024]. Dostupné z: <https://msmt.gov.cz/ministerstvo/novinar/msmt-na-cestech-zajednotnym-pristupem-k-mikrocertifikatum>.

OLIVER, Beverley, 2019. *Making micro-credentials work for learners, employers and providers*. Melbourne: Deakin University. ISBN: 978-0-7300-0151-5. Dostupné také z: <https://dteach.deakin.edu.au/wp-content/uploads/sites/103/2019/08/Making-micro-credentials-work-Oliver-Deakin-2019-full-report.pdf>.

OXFORD UNIVERSITY PRESS, 2024 *Oxford English dictionary* [online]. © 2024 [cit. 23. 11. 2024]. Dostupné z: <https://www.oed.com/>.

PRŮCHA, Jan, Eliška WALTEROVÁ a Jiří MAREŠ, 2013. *Pedagogický slovník*. Nové, rozšířené a aktualizované vyd. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0403-9.

RADA EU, 2022. *Doporučení Rady ze dne 16. června 2022 o evropském přístupu k mikrocertifikátům pro celoživotní učení a zaměstnatelnost 2022/C 243/02*. Brusel: Úřední věstník C 243, 27. 6. 2022 s. 10-25. Dostupné také z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/AUTO/?uri=uriserv:OJ.C .2022.243.01.0010.01.CES&toc=OJ:C:2022:243:TOC>.

RIGEL, Filip, Lenka BAHÝLOVÁ, Veronika KUDROVÁ, Ondřej MORAVEC a Monika PUŠKINOVÁ, 2014. *Školský zákon. Komentář*. Praha: C.H. Beck. ISBN 978-80-7400-550-3.

Slovník spisovného jazyka českého [online]. © 2011 [cit. 8. 11. 2024]. Praha: Ústav pro jazyk český AV ČR, v. v. i. Dostupné z: <https://ssjc.ujc.cas.cz/>.

STUDUJ NA VŠ, 2024a. Finanční řízení malého podniku. In: *studujnavs.gov.cz* [online]. © 2023 [cit. 29. 11. 2024]. Dostupné z: https://studujnavs.gov.cz/mikrocertifikaty/kurz/2600_17557.

STUDUJ NA VŠ, 2024b. Kariérové poradenství prakticky. In: *studujnavs.gov.cz* [online]. © 2023 [cit. 29. 11. 2024]. Dostupné z: https://studujnavs.gov.cz/mikrocertifikaty/kurz/1700_3862.

STUDUJ NA VŠ, 2024c. Studium pedagogiky pro učitele odborných předmětů SŠ, pro učitele praktického vyučování SŠ, pro učitele odborného výcviku SŠ, pro učitele uměleckých odborných předmětů ZUŠ, SŠ a konzervatoři. In: *studujnavs.gov.cz* [online]. © 2023 [cit. 29. 11. 2024]. Dostupné z: https://studujnavs.gov.cz/mikrocertifikaty/kurz/2400_3549.

THE COUNCIL OF THE EU, 2022. *Council Recommendation of 16 June 2022 on a European approach to micro-credentials for lifelong learning and employability*. Brusel: Official Journal C 243, 27. 6. 2022 s. 10-25. Dostupné také z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/AUTO/?uri=uriserv:OJ.C .2022.243.01.0010.01.ENG&toc=OJ:C:2022:243:TOC>.

TRUNDA, Jiří a Kamil BŘÍZA, 2012. *Řízení školy ve znalostní společnosti*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta. ISBN 978-80-7290-541-6.

ÚISK FF UK, 2024. EdTech a vzdělávání. In: *uisk.ff.cuni.cz* [online]. © 2024 [cit. 27. 11. 2024]. Dostupné z: <https://uisk.ff.cuni.cz/cs/pro-verejnost/celozivotni-vzdelavani/edtech-a-vzdelavani/>

VARADARAJAN, Soovendran, Joyce H. L. KOH a Ben K. DANIEL, 2023. A systematic review of the opportunities and challenges of micro-credentials for multiple stakeholders: learners, employers, higher education institutions and government. *International Journal of Educational Technology in Higher Education*, **20**(13). Dostupné také z: <https://doi.org/10.1186/s41239-023-00381-x>.

VEBER, Jaromír et al., 2003. *Management – základy, moderní manažerské přístupy, výkonnost a prosperita*, Praha: Management Press. ISBN: 978-80-7261-274-1.

WITZEL, Morgan, 2022. *Management: The Basics*. 2. vyd. London a New York: Routledge. ISBN: 9780367775124.

EUR-LEX, 2022. Rozdělení pravomocí v Evropské unii. In: *eur-lex.europa.eu* [online]. © 2022 [cit. 11. 11. 2024]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/CS/legal-content/summary/division-of-competences-within-the-european-union.html>.

2. Výstupy z Projektu NPO SC C1

KALNÁ, Svatava et al., 2023. *Analýza zahraničních zkušeností a standardů v oblasti celoživotního vzdělávání*. Brno: Masarykova Univerzita. Dostupné také z: <https://cczv.cuni.cz/CCZV-572.html> a https://cczv.cuni.cz/CCZV-572-version1-npo_sc_c1_ps2_analyza_zahranicni_final_akt2024.pdf.

KOČÍ, Jana et al., 2023. *Analýza současného stavu na národní úrovni*. Praha: Univerzita Karlova. Dostupné také z: <https://cczv.cuni.cz/CCZV-572.html> a https://cczv.cuni.cz/CCZV-572-version1-npo_sc_c1_ps1_analyza_narodni_final_akt2024.pdf.

SMITKOVÁ, Monika et al., 2023. *Metodika uznávání vzdělání doloženého mikrocertifikátem*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. Dostupné také z: <https://cczv.cuni.cz/CCZV-572.html> a https://cczv.cuni.cz/CCZV-572-version1-npo_c1_dc4_metodika_uznavani_vzdelani_dolozeneho_mikrocetifikatem.pdf.

SÝKOROVÁ, Diana et al., 2023. *Návrh jednotné podoby mikrocertifikátu a metodický manuál*. Praha: Univerzita Karlova. Dostupné také z: <https://cczv.cuni.cz/CCZV-572.html> a https://cczv.cuni.cz/CCZV-572-version1-npo_sc_c1_ps3_final.pdf.

TESAŘÍKOVÁ ČERMÁKOVÁ, Klára et al., 2023. *Metodika pro sjednocení jednotlivých forem krátkodobého vzdělávání pomocí kreditového systému ECTS*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. Dostupné také z: <https://cczv.cuni.cz/CCZV-572.html> a https://cczv.cuni.cz/CCZV-572-version1-npo_sc_c1_ps5_metodika_ects_final.pdf.

3. Prameny práva

Vyhláška č. 22/2013 Sb., o vzdělávání na úseku ochrany zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů.

Vyhláška č. 3/2015 Sb., o některých dokladech o vzdělání, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 246/1992 Sb., zákon České národní rady na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 18/2004 Sb., o uznávání odborné kvalifikace a jiné způsobilosti státních příslušníků členských států Evropské unie a o změně některých zákonů (zákon o uznávání odborné kvalifikace), ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 95/2004 Sb., o podmínkách získávání a uznávání odborné způsobilosti a specializované způsobilosti k výkonu zdravotnického povolání lékaře, zubního lékaře a farmaceuta, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 96/2004 Sb., o podmínkách získávání a uznávání způsobilosti k výkonu nelékařských zdravotnických povolání a k výkonu činnosti souvisejících s poskytováním zdravotní péče a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o nelékařských zdravotnických povoláních), ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 179/2006 Sb., o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání a o změně některých zákonů (zákon o uznávání výsledků dalšího vzdělávání), ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 196/2024 Sb., kterým se mění zákon č. 312/2002 Sb., o úřednících územních samosprávných celků a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.